

**Petra Kanasugi
Kurihara Sachiko
David Labus
Morita Mamoru**

**JAPONSKÁ
SLOVESA
V PŘÍKLADECH**

KAROLINUM

Japonská slovesa v příkladech

Petra Kanasugi
Kurihara Sachiko
David Labus
Morita Mamoru

Recenzovali:
Dita Nymburská, Ph.D.
Martin Tírala, Ph.D.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Publikace byla vydána za podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Národního plánu obnovy v rámci projektu Transformace pro VŠ na UK (reg. č. NPO_UK_MSMT-16602/2022).

Vydala Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum
Praha 2022
Obálka Jan Šerých
Sazba David Labus
Druhé, rozšířené vydání

© Univerzita Karlova, 2022
© Petra Kanasugi, Kurihara Sachiko,
David Labus, Morita Mamoru, 2022

ISBN 978-80-246-5423-2
ISBN 978-80-246-5463-8 (pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Obsah

Úvod	5
Jednoduchá slovesa	15
Složená slovesa	437
Gramatický oddíl	595
Syntaktická složená slovesa	
Gramatické konstrukce se slovesným přechodníkem	
Seznam hesel	611

Úvod

Japonská slovesa v příkladech vznikla důkladnou revizí a podstatným rozšířením předcházejícího výukového materiálu – *Příručky japonských sloves*, vydané v roce 2008. Věříme, že *Příručka* plnila svou roli praktického výukového i samostudijního materiálu, a to i mimo Ústav Dálného východu FF UK, nicméně cítili jsme potřebu ji zpřesnit a rozšířit. Pro tuto myšlenku jsme získali také dva kvalifikované lektory japonského jazyka, vyslané na FF UK nadací The Japan Foundation, kteří v autorském týmu zajišťovali výběr vhodných větných příkladů a zaručili mimo jiné aktuálnost užitého jazyka.

První vydání *Japonských sloves v příkladech* obsahovalo oddíl tzv. jednoduchých sloves (単独動詞 *tandoku dóši*), například 取る *toru*, „brát“, k nimž jsme nově zařadili i tzv. složená slovesa (複合動詞 *fukugó dóši*), například 受け入れる *ukeireru*, „přijmout“. Jako bonus jsme přidali Gramatický oddíl, prostřednictvím něhož mohou čtenáři hlouběji proniknout do gramatiky japonských sloves – například v něm najdou přehled základních a velmi frekventovaných gramatických struktur s přechodníkovým tvarem a kategorizaci syntaktických složených sloves. V mezidobě se nám sešla řada podnětů k dalšímu rozšíření a doplnění hesel na základě kritéria frekvence výskytu, provedli jsme rovněž některé dílčí opravy a zpřesnění.

Nyní tedy předkládáme toto 2., rozšířené a opravené vydání a doufáme, že se opět stane vhodným pomocníkem při pasivním i aktivním studiu japonštiny a že si najde své uživatele jak mezi úplnými začátečníky, tak i mezi pokročilejšími studenty.

Japonská školní gramatika označuje slovesa za autosémantická, ohebná slova, která mohou nabývat funkce přísudku. Tyto základní vlastnosti sice slovesa sdílejí s ostatními predikativy (tzv. I-přídavnými jmény, NA-přídavnými jmény a sponovým přísudkem), ale po formální, funkční i významové stránce vykazují největší rozmanitost a představují v rámci japonského jazyka naprosto klíčovou kategorii.

Po formální stránce slovesa disponují nejširším systémem konjugace,¹ který zahrnuje způsob, rod, čas, polaritu, zdvořilost a epistemickou a evidenční modalitu. Jednotlivé gramatické významy jsou vyjadřovány zpravidla příponami a koncovkami, které se váží na slovesné kmeny v pěti paradigmatech. (viz Struktura hesla – Záhlaví hesla 3.)

¹ V závislosti na své sémantice nemusí každé sloveso disponovat všemi konjugáčními tvary nebo vstupovat do všech gramatických konstrukcí (např. slovesa s významem mimovolní aktivity (např. *dekiru*) neutváří rozkazovací způsob apod.; slovesa s významem existence (*iru*) nevytváří konstrukci TE-IRU apod.).

V rámci věty mohou slovesa nabývat funkce koncového přísudku hlavní věty (koncový tvar), přísudku souřadně spojených vět (I-kmen, přechodník, alternativ), přísudku vedlejší věty (podmínkový, přípustkový tvar) a přívlastku (přívlastkový tvar). Ve všech těchto funkcích jsou slovesa schopna vázat jednotlivé argumenty dle svého valenčního rámce (viz Struktura hesla – Záhlaví hesla 3) a Struktura hesla – Valenční struktura) a volná doplnění. Usouvztažňují tak jednotlivé části věty v organický celek, a proto jsou jejím centrálním prvkem. Různé tvary sloves používané mimo základní slovesné funkce mohou postupně konvertovat k jiným slovním druhům, např. podstatným jménům (喜び *jorokobi* „radost“, 話 *hanaši* „příběh“ apod.), příslovcím (např. 喜んで *jorokonde* „rád“, 飛んで *tonde* „rychle“ apod.), nebo ve spojení s partikulemi vytvářet složené partikule (např. に基づいて *ni-motozuite* „na základě“, を問わず *o-towazu* „bez ohledu“ apod.). Tato užití v zásadě nejsou slovesná, a proto je v rámci příkladů uvádíme pouze velmi okrajově, tam, kde jsme vyhodnotili uvedený příklad jako zvlášť přínosné pro studium japonštiny.

Japonská jednoduchá slovesa mají často velmi široký význam, který může být blíže specifikován povinným doplněním (匂いがする *nioi ga suru* „být cítit“, 電話を掛ける *denwa o kakeru* „telefonovat“) nebo příslovečným určením (ざーざー降る *zázá furu* „lít (o dešti)“, びしょびしょ濡れる *bišobišo nureru* „promoknout“). Dalším zásadním prostředkem zúžení, zpřesnění významu slovesa je pro aglutinační japonštinu přirozené skládání (複合). Přitom jako složená slovesa označujeme slova obsahující dva a více² plnovýznamových morfémů, která plní funkce typické pro sloveso. Nejčastějšími kombinacemi při skládání jsou: I-kmen slovesa napojený na jiné sloveso (追いつく *oicuku* „dohnat“, 話しかける *hanasikakeru* „oslovit“), podstatné jméno napojené na sloveso (心かける *kokorogakeru* „pokusit se“, 目覚める *mezameru* „vzbudit se“), příslovce nebo jeho část napojená na sloveso (ふら下がる *burasagaru* „viset“, 苛立つ *iradacu* „být iritován“) a kořen přídavného jména napojený na sloveso (近づく *čikazuku* „přiblížit se“, 近寄る *čikajoru* „přiblížit se“). V příručce se věnujeme výhradně první skupině.

Ani tato skupina složených sloves (I-kmen slovesa + sloveso) však není zdaleka uniformní, naopak rozpadá se do dvou základních skupin tzv. syntaktických složených sloves (統語的複合動詞) a tzv. lexikálních složených

² Vyskytují se i složená slovesa, která obsahují i tři lexikální kmeny (引っぱり出す *hipparidasu* „vytáhnout“, 引きずり込む *hikizurikomu* „zatáhnout“), která mohou být samozřejmě dále rozšířena syntaktickým skládáním (např. 引っぱり出すすぎる *hipparidašisugiru* „příliš vytáhnout“, 引きずり込みそこなう *hiki-zurikomiskonau* „nepodařit se vtáhnout“).

sloves (語彙的複合動詞), která se mohou dále dělit na lexikální složená slovesa vyjadřující propoziční obsah (主題関係複合動詞) a lexikální složená slovesa vyjadřující široce pojatý vid (アスペクト複合動詞).³

U syntaktických složených sloves nese sloveso na druhé pozici (V2) gramatický význam (vid apod.), který se netýká primárně tolik vlastního obsahu prováděné aktivity, trvajících stavu apod., ale spíše způsobu, jakým tento obsah probíhá. Relativní volnost spojení V1 a V2 dokládá také charakteristická vlastnost této skupiny, a to možnost užít V1 ve tvaru pasiva (嘘を言われ始めた *uso o iwarehadžimeta*, „začali mi lhát“), kauzativa (食べさせ忘れた *tabesasewasureta*, „zapomněl jsem dát najíst“) honorifického opisu (お飲みになり終わった *onominariowatta*, „přestal pít“ *uctivě*) nebo použít substituci (そうし始める *sósihadžimeru*, „začít s tím“). Vytváření syntaktických složených sloves je do velké míry produktivní,⁴ omezené pouze sémantickou kompatibilitou významů sloves V1 a V2. Skupinu sloves, která se v rámci syntaktických složených sloves objevují na pozici V2, najde čtenář i s příklady užití v části Syntaktická složená slovesa a jejich přehled dle kmenových významů v tabulce Přehled syntaktických složených sloves.

Lexikální složená slovesa se rozpadají na dvě skupiny. Do první skupiny lexikálních složených sloves (vyjadřující propoziční obsah) patří slovesa jako například 踏み潰す *fumicubusu* „rozšlápnout“, která spojují dva slovesné kmeny za účelem přesnějšího určení obsahu označovaného významu. Přitom V1 (踏む *fumu*, „šlápnout“) blíže určuje způsob provedení apod. V2 (潰す *cubusu*, „roz-máčknout“). Do druhé skupiny lexikálních složených sloves (vyjadřující vid) patří slovesa jako například 晴れ渡る *harewataru*, „být úplně jasno/být vymeten o obloze“, ve kterých V2 (渡る *wataru*, zde „od obzoru k obzoru“) doplňuje informaci o průběhu V1 (晴れる *hareru*, „být jasno“). Lexikální složená slovesa obou skupin jsou předmětem části Lexikální složená slovesa.

Je na místě zde upozornit na velkou variabilitu jednotlivých sloves a potřebu posuzovat při klasifikaci každé složené sloveso separátně. Například sloveso 出す *dasu*, „vyndat“ je ve složeném slovese 引き出す *hikidasu*, „vytáhnout“ (jde o lexikální složené sloveso vyjadřující propoziční obsah) použito plnovýznamově, označuje prováděnou aktivitu „tažením vyjmout“, ale ve složeném slovese 走り出す *haširidasu*, „vyběhnout“ (jde o syntaktické složené sloveso) je použito pro označení vidového významu počáteční fáze děje „začít (běžet)“. Toto užití *dasu* je možné libovolně, téměř bez omezení kombinovat s I-kmeny jiných sloves.

³ viz Kageyama 1999, 2013 apod.

⁴ V části Syntaktická složená slovesa používáme pro označení sloves, u kterých je produktivita, a tedy skupina možných V1 omezena, značku 低.

Ještě zajímavějším příkladem je sloveso 走りこむ *haširikomu*. Pokud je použito ve významu „vběhnout (do prostoru)“, je lexikálním složeným slovesem, ve kterém V1 a V2 vyjadřují společně propoziční obsah, ale pokud je použito ve významu „naběhat (natrénovat)“, je lexikálním složeným slovesem, ve kterém V2 vyjadřuje vid. V prvním případě je „řídícím slovesem“ V2, ve druhém V1. Tato polysémií situace je také důvodem, proč pozorný čtenář v sekci Složená slovesa najde u hesla lexikálního složeného slovesa příležitostně i užití odpovídající syntaktickému složenému slovesu, např. 編み出す *amidasu*.

Další možností vyjádření gramatických významů je vedle skládání také kombinace přechodníku slovesa s dalším slovesem. V tomto případě již nejde o skládání, ale o gramatické konstrukce, nicméně vzhledem k jejich vysoké frekvenci výskytu uvádíme jejich přehled v části Gramatické konstrukce se slovesným přechodníkem. Pro vysvětlení toho, jak fungují další slovesné konstrukce, odkazujeme čtenáře na ryze gramatické příručky.

Struktura hesla

Pro snadnější orientaci a práci s publikací uvádíme ukázkou struktury hesla s vysvětlením jeho jednotlivých částí:

tomonau 伴う 《自、他、五段》 《自動詞》	záhlaví hesla
1 <i>nést s sebou, být doprovázen</i> <i>jev</i> ◆ 同時に起こる、生じる。	významová rovina překlad, definice
◆ 事 はが 事 にを 伴う	valenční rámec
¶ 権利は責任を伴う。Právo s sebou nese odpovědnost。¶ この仕事には危険が伴っている。Ta práce představuje určitá nebezpečí。 《他動詞》	větné příklady

2 *být doprovázen, vzít s sebou* ◆ 一緒に行く、連れて行く。

◆ 人 **はが** 人 **を** 伴う

¶ 部下を伴って取引先へ行く *být doprovázen na jednání podřízeným/-i*

Záhlaví hesla

Má tyto části:

- 1) Přepis čtení slovesa do standardní české transkripce. V případě homonymie jednotlivá hesla rozlišujeme horním indexem, např. *fureru*¹ 触れる a *fureru*² 振れる. Zcela výjimečně uvádíme i přepis do hiragany, je-li nepravděelný, např. 凍る〔こおる〕, „mrznout“.

- 2) Znakovou podobu. V některých případech uvádíme v závorkách i další znakové varianty, přičemž odlišení užití jednotlivých znaků ukazujeme na konkrétních případech, viz např. *hakarū*³ 計る, s. 94.
- 3) Údaje o tranzitivitě se nacházející v dvojitých lomených závorkách. Znak 自 je zkratkou z pojmu 自動詞 (*džidóši*) a znamená, že sloveso je intransitivní (nepřechodné), 他 (zkráceno z 他動詞 *tadóši*) označuje slovesa tranzitivní (přechodná). Ve výjimečných případech, jako je výše uvedené *tomonau*, může mít sloveso jak tranzitivní, tak intransitivní užití, zpravidla odpovídající různým významovým rovinám.
- Po údaji o tranzitivitě následuje zařazení slovesa do konjugačního paradigmatu. Pracujeme se základní japonskou klasifikací na pětistupňová slovesa (zkratka 五段 *godan*) – někdy také nazývaná U-slovesa, dolní a horní jednostupňová slovesa (下一段 *šimo ičidan*, 上一段 *kami ičidan*) – někdy také souhrnně nazývaná RU-slovesa – a nepravidelná slovesa (サ変 *sahen*, 力変 *kahen*).
- 4) Šipka ⇔ označuje tranzitivní párovost. V případech, kde je to možné, uvozuje šipka sloveso stejného kořene, ale opačné tranzitivity, než jakou má dané heslo. V drtivé většině případů jsou slovesa ve všech svých významech buď tranzitivní, nebo intransitivní, výše uvedený příklad *tomonau* je v tomto směru výjimečně ambivalentní. V případě, že se daná tranzitivita týká pouze některých dílčích významů slovesa, tranzitivní párovost vyznačujeme přímo u jednotlivých významů, například u slovesa *kudaru*, viz s. 207.

Významová rovina

Obsahuje:

- 1) Význam v dané významové rovině, uvedený kurzivou. Upozorňujeme, že v některých případech, zvláště když je význam japonského slovesa velmi široký, jde spíše o výklad významu než o jednoznačný překladový ekvivalent. Ve velké většině případů se ovšem zastřešující význam kryje s překladem, uvedeným v následujících konkrétních větných příkladech.
- 2) Vysvětlení významu v japonštině pro pokročilejší čtenáře, které je v některých případech výstižnější a elegantnější než čeština.

Při uvádění významových rovin jsme se pro udržení přehlednosti zpravidla snažili spíše sdružovat podobné či příbuzné významy a nezdůrazňovali jsme drobné nuanční odlišnosti, které jsou předmětem popisu lexikálních slovníků.

Valenční rámec

Má přehledně schematizovat užití slovesa tj. vázané argumenty slovesa a vazebné partikule. Uvádění valenční struktury je jedním z hlavních odlišností od slovníkového zpracování – záměrem publikace je dát pokud možno vyčerpávající přehled o vazebných možnostech jednotlivých sloves, ať jsou zprostředkovány pomocí jednoduchých či složených pádových partikulí, kontextových partikulí, funkčních spojení typu ように apod., nebo např. adverbálních výrazů. Přesto nebylo vždy možné uvést ve schematické formě všechny valenční rámce, jejich varianty se někdy objevují přímo mezi větnými příklady.

Lomítko označuje případy zpravidla dvojího, výjimečně trojího možného užití partikulí. V principu jsme se snažili uvést všechny možné varianty. Dále jsme specifikovali, zda dané argumenty slovesa mají charakter člověk 人, věc – zde rozlišujeme mezi konkrétní 物 a abstraktní 事 -, skupina 組織 apod. V některých specifických případech konkretizujeme argumenty slovesa, protože obecnější významy se zpravidla nepoužívají. Např. u slovesa *makeru* 負ける na s. 225 v prvním významu „prohrát“ uvádíme přímo 試合 „zápas“ / 相手 „soupeř“, tj. nikoli obecnější a standardní 事 „abstraktní věc“ / 人 „člověk“.

V některých výjimečných případech (například u slovesa *aoru* 煽る, s. 30) uvádíme informaci o aktivitě a pasivitě slovesa, a to buď výslovně, nebo ji naznačujeme tvarem slovesa v dané valenční struktuře.

U složených sloves neuvádíme valenční strukturu, neboť ta nebývá tak čitelná a vzhledem k relativně menšímu počtu významových rovin by spíše snižovala přehlednost hesla. Valenční rámec složeného slovesa navíc v zásadě vždy kopíruje valenční rámec řídicího slovesa, takže je možné jej případně dohledat v části věnované jednoduchým slovesům.

Nicméně valenčním rámcům doporučujeme věnovat dostatečnou pozornost již vzhledem k jejich častým odlišnostem v japonštině a v češtině.

Větné příklady

Větné příklady sestávají ze sousloví, jednotlivých frází, neúplných i úplných vět. Při volbě formy příkladu jsme se snažili vycházet z míry přírůsnosti úplného větného příkladu. Tam, kde bylo třeba jasnějšího časového či jiného upřesnění či zasazení do širšího kontextu, aby informace dávala smysl, jsme volili úplnou větu, jinde jsme se omezili na jednoduchou frázi. Dalším rozhodujícím kritériem při tvorbě příkladů byla jejich přirozenost v japonštině. To však někdy paradoxně vedlo k více či méně neohrabaným pokusům o český ekvivalent. V některých případech je japonský příklad význačný a uvedený český ekvivalent je jen jedním z možných interpretací. V takových případech jsme dbali na výběr bez dalšího kontextu nejpravděpodobnější interpretace. Obecným pravidlem při řazení příkladů bylo postupovat od jednoduchých a konkrétních příkladů k obecnějším, respektive okrajovějším.

V některých případech, např. u užití sloves, u nichž není jasné, zda jsou stavová, či dějová, jsme volili příklady, které zřetelně ukazují časový aspekt – průběhovost či dokonavost –, protože v těchto aspektech existují mezi japonštinou a češtinou podstatné rozdíly.

Jelikož japonština je jazykem odkazujícím ve větší míře na kontext než čeština, v některých případech jsme cítili při překladu potřebu bližšího vysvětlení, které je odlišeno malým, sedmibodovým fontem. Pokud toto vysvětlení jde nad rámec japonského originálu, ale je možné je organicky zapojit do české věty, je odlišeno pouze velikostí fontu. Pokud vysvětlení do české věty zapojit nejde, je navíc ohraničeno závorkami. Jiným problémem byla identifikace gramatických osob v japonských příkladech – většina příkladů se dá přeložit v několika různých osobách, většinou jsme vybrali pouze jednu z možností. V tomto smyslu jsme se snažili rozlišovat zpravidla mezi první osobou singuláru a ostatními, což je v japonštině nejpodstatnější rozdíl.

Dalším problémem byla otázka formy upozornění na zásadní valenční odlišnosti mezi oběma jazyky. Například v češtině jsme zvyklí, že „někdo někomu s něčím pomůže“, zatímco japonština pokud možno osobu jakožto nepřímý předmět nezdůrazní, a když ano, uvede ji jako přímý předmět v akuzativu (viz sloveso *teudau* 手伝う, s. 387). Nakonec jsme se rozhodli na tyto rozdíly explicitně neupozorňovat, nýbrž pouze implicitně naznačit několika příklady míru překrytí vaznosti v obou jazycích.

Ve větných příkladech jsme neváhali použít hojně znaky. Tam, kde se jednalo o znaky méně frekventované, jsme doplnili dolním indexem čtení, jinde jsme předpokládali, že v případě potřeby si čtenář čtení a případně i význam dohledá sám ve znakovém slovníku. Některé pojmy z oblasti běžných reálií jsme však použili bez vysvětlujících poznámek (například *genkan* blíže nevysvětlujeme), některé, například *dohjó* jako zápasíště v sumó, naopak ano.

Použité značky a symboly

Pro jejich použití jsme se rozhodli všude tam, kde bylo třeba zvýraznit nějakou informaci o funkci či gramatickém aspektu nebo kde se nám zdálo vhodné zvýšit přehlednost.

...² horní index pro přehlednost odděluje homonymní slovesa.

《 》 lomené závorky obsahují údaje o tranzitivitě a konjugaci.

⇔ oboustranná šipka naznačuje tranzitivní párovost.

◆ kosodélník zpřehledňuje vysvětlení významu.

¶ znak pro konec řádku přehledně odděluje jednotlivé větné příklady v rámci hesla.

～ vlnovka označuje vynechanou část slova, zpravidla slovesa, z něhož se uvádí obvykle pouze přípona či koncovka.

..., nebo 。 。 。 tři japonské tečky naznačují pokračování věty.

文 ohraňovaný znak pro „text“ označuje vynechanou část věty, která může končit např. přechodníkem, což je naznačeno takto: 文て.

慣 zkratka z 慣用句 označuje idiomatické, ustálené spojení.

低 z 低生産性 označuje nízkou produktivitu V2 v rámci syntaktických složených sloves.

古 zkratka z 古い označuje zastaralý výraz.

敬 označuje zdvořilostní význam.

Poděkování

Japonská slovesa v příkladech zdaleka nejsou dílem pouze čtyř uvedených autorů. Bez nezištné pomoci a podpory kolegů a přátel bychom se publikaci sotva odvážili předložit čtenářské obci.

Trvalý a opakovaný dík patří všem, kdo se podíleli na přípravě předchozí Příručky japonských sloves, z níž mnohé zůstalo zachováno i v tomto vydání: Přes značné zásahy zůstává v japonském textu stále zřetelný přínos paní Harumi Yamada, paní Eri Aoi a zejména pana Kóšiho Hirajamy, kteří se výrazně podíleli na výběru a přípravě japonských větných příkladů. Neměnili jsme v zásadě koncepční přístup, proto v tomto směru vyjadřujeme dík i kolegovi Janu Sýkorovi, který přispěl cennými radami ohledně konstrukce hesel.

Použitá literatura

- Koizumi Tamocu, ed. 小泉保 (1989), *Nihongo kihon dóši jóhó džiten* 日本語基本動詞用法辞典, Tokio: Taišúkan šoten.
- Watanabe Toširó 渡邊敏郎, Edmund R. Skrzypczak, Paul Snowden, ed. (2003), *Kenkjúša, Šin'waei daidžiten* 研究社、新和英大辞典、第五版, 5. vyd., Tokio: Kenkjúša.
- *Daidžirin* 大辞林、第二版 (1995), 2. vyd., Tokio: Sanseidó.
- Šinmura Izuru, ed. 新村出編 (1998), *Kódžien* 広辞苑、第五版, 15. vyd., Tokio: Iwanami šoten.
- Himeno Masako 姫野昌子 (2003), *Fukugó dóši no kózó to imijóhó* 複合動詞の構造と意味用法, Tokio: Hicudži šobó.

- Kagejama Taró, ed. 景山太郎（編）（2013）, *Fukugó dóši kenkjú no saisentan – Nazo no kaimei ni mukete* 複合動詞研究の最先端—謎の解明に向けて, Tokio: Hicudži šobó.
- *Fukugó dóši no rekišikon* 複合動詞レキシコン, <http://vlexicon.ninjal.ac.jp>.
- *Fukugó dóši jórei détabésu* 複合動詞用例データベース, <http://csd.ninjal.ac.jp/comp>.
- *Šónagon kópasu* 少納言コーパス, <http://www.kotonoha.gr.jp/shonagon>.
- Kageyama, Taro (1999), Word Formation. In: *The Handbook of Japanese Linguistics*, ed. Natsuko Tsujimura, 297–325. Oxford: Blackwell.
- *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost* (1999), Praha: Academia.

Jednoduchá slovesa

abareru 暴れる 《自、下一段》

vyvádět, řádit i živel; splašit se ◆ 激しく、乱暴に動く。

◆ 人／動物 **は/が** 暴れる

¶ 酔って暴れる *řádit v opilosti* ¶ この辺は、暴走族 *bósózoku* がよく暴れ回る。
Po okolí tu často řadí gangy motorkářů. ¶ 馬は、音に驚いて急に暴れることがある。Kůň se někdy lekne nějakého zvuku a najednou se splaší.

abiru 浴びる 《他、上一段》

1 polít se, pokrýt se; vystavit se záření ◆ 体、表面などに水、ほこりをかぶる、受ける。

◆ 人／物 **が** (所 で) 水／放射能などを浴びる

¶ シャワーを浴びる *sprchovat se* ¶ 日光を浴びる *opalovat se* ¶ 放射能 *hóšanó* を浴びる *vystavit se radioaktivnímu záření*

2 být vystaven kritice, sklidit ◆ 人、世論から賞賛、批評を受ける。

◆ 人 **は/が** 批評などを浴びる

¶ 首相は新聞で激しい非難を浴びても、なかなか辞職しない。Premiér se nemá k odstoupení ani po ostré kritice v tisku. ¶ 評論家の注目を浴びた芝居 *šibai* hra poutající pozornost kritiky ¶ 賞賛 *šósan* を浴びている。Jeho vystoupení sklízí chválu.

abiseru 浴びせる 《他、下一段》

1 polít; zasypat, zavalit ◆ 水などを他人、ものにかける。

◆ 人 **は/が** 人／物に水などを浴びせる

¶ 人に頭から水を浴びせる *polít někoho od hlavy k patě vodou* ¶ 子供に水を浴びせられた。Děti mě polily vodou. ¶ その車は私のスカートに泥水を浴びせて去った。To auto mi blátem ohodilo sukni a zmizelo.

2 zasypat přen. ◆ 相手に対して、集中的に質問、批評、賞賛の言葉を発する。
¶ 社長は記者会見で激しい質問を浴びせられた。Prezident společnosti byl na tiskovce pod palbou ostrých dotazů. ¶ 敵に集中砲火 *hóka* を浴びせる *zasypat nepřítel soustředěnou palbou*

acukau 扱う 《他、五段》

1 manuálně zacházet ◆ 物、機械を操作する、また使用する。

◆ 人 **は/が** 物を **副詞** 扱う

¶ 化学製品を扱う *manipulovat s chemikáliemi* ¶ その携帯を乱暴 *ranbó* に扱うと、壊れるよ。Když s tím mobilem budeš zacházet hrubě, rozbiješ si ho. ¶ この刃物 *hamono* は、はがねも扱える。Tenhle nůž dokáže obrobit i ocel.

2 vést, přijímat zboží ◆ ものを受け付けて、あるサービスを施す。

◆ 人／組織／機械 **は/が** (所 で) 物／事 を 扱う

¶ 切符は隣の売り場で扱っている。Jízdenky vedou vedle v trafice. ¶ この窓口では、電報を扱っていない。U této přepážky telegramy nepřijímáme. ¶ 様々なデータを扱う pracovat s různými daty

3 věnovat se tématu, vyhodnotit ◆ 処理する。態度を見せる。取り上げる。

◆ 人／組織 **は/が** 出来事／事 を **副詞**として 扱う

¶ その事件は殺人事件として新聞で大きく扱われた。Noviny o té události obšířle psaly jako o vraždě. ¶ 博士論文では、人種差別問題を扱った。V doktorské práci jsem se věnoval otázce rasové diskriminace.

4 zacházet s člověkem ◆ 人を遇する。

◆ 人／組織 **は/が** 人 を **副詞**として 扱う

¶ 部下 buka を公平に扱う zacházet spravedlivě s podřízenými ¶ この店は客を客として扱わない。V téhle restauraci s hostem nejednají jako s hostem. ¶ なんでも彼女をそんなに冷たく扱うの？ Proč se k ní chováš tak chladně? ¶ 頑固 ganko で扱いにくい同僚 paličatý kolega, s nímž není snadné vyjít

acumaru 集まる 《自、五段》 ⇔ **acumeru 集める**

1 shromáždit se ◆ 多くの人、物が一箇所に寄り合う。寄り集まる。群がる。

◆ 人／生き物／物 **は/が** (所 から) 所／物 に 集まる

¶ 皆は彼の回りに集まった。Všichni se kolem něj shromáždili. ¶ まだ皆集まっていない。Ještě tu nejsou všichni. ¶ 新宿区の燃えるゴミはこの処理場に集まる。Do této spalovny se sváží spalitelný odpad z celé čtvrti Šindžuku. ¶ 集まった寄付金 nashromážděné příspěvky ¶ この展覧会には、一流の作品が集まっている。Na této výstavě jsou shromážděna prvotřídní díla.

2 soustředit (se) ◆ 人の気持ちが集中する。

◆ 関心など **は/が** 人／物／事 に 集まる

¶ 世間の関心が選挙の結果に集まった。Pozornost veřejnosti se soustředila na výsledky voleb.

acumeru 集める 《他、下一段》 ⇔ **acumaru 集まる**

1 shromáždít ◆ 寄せ集める、集合させる。

◆ 人／組織 **は/が** (所 から) 所 に 人／物 を 集める

¶ 寄付金を集める uspořádat sbírku ¶ ごみを集める svázet odpad ¶ 学生を運動場に集める svolat studenty na hřiště ¶ 犬が羊を一ヶ所に集めた。Pes sehnal ovce dohromady.

2 soustředit ◆ 人の関心、注目などをある対象に集中させる。

◆ 人／組織／出来事／物 **は/が** (人 から) 関心などを 集める

¶ 世間の批判を集めた選挙 volby, které sklidily kritiku u veřejnosti ¶ 人気を集める stát se populární ¶ 世間の大きな期待を集めた候補 ^{kóho}kandidát, který na sebe soustředil velká očekávání veřejnosti

adžiwau 味わう 《他、五段》

1 ochutnat, okusit, vychutnat ♦ 食事、飲み物の味を試す。また、試しながら、楽しむ。

♦ 人 は/が 飲み物などを味わう

¶ 様々なワインの味を味わう ochutnat různá vína ¶ 私たちは二人だけで、素晴らしい魚料理をゆっくり味わっていた。Jen ve dvou jsme si vychutnávali vynikající rybu.

2 obdivovat, vychutnat si přen. ♦ 鑑賞する。享樂する。

♦ 人 は/が 芸術品などを 副詞 味わう

¶ 名作を味わう obdivovat slavná díla ¶ 滝の自然な美しさを静かに味わう tiše obdivovat přirozenou krásu vodopádu ¶ チャペックの作品には、味わうべきところがたくさんある。Z Čapkových děl si toho můžeme hodně odnést (pro poučení i pro zábavu).

3 zakusit ♦ 経験する。体験する。

♦ 人 は/が 事/心理 を 味わう

¶ 旅の苦勞を味わう zakusit útrapy cest ¶ 失敗の悔 ^{kuja}しさを一度も味わっていないチーム tým, který ani jednou nezakusil hořkost porážky

afureru 溢れる 《自、下一段》

1 přetékat ♦ 一杯になって、外に出る。

a) ♦ 川/容器など から 水などが 溢れる

¶ バスタブから湯があふれた。Přetekla vana.

b) ♦ 川/ふるなど は/が 雨などで 溢れる

¶ 豪雨 ^{gou}で川が溢れた。Po přivalovém dešti se řeka rozvodnila.

2 být zaplněn/přeplněn, překypovat ♦ 空間に人、ものが多すぎる。

a) ♦ 空間/所 (に) は 人/物が 溢れる

¶ 渋谷は、毎晩、車道にまで人があふれるほどにぎやかだ。Šibuja je každý večer tak živá, že lidé chodí i po vozovce. ¶ 市場には、物資があふれている。

Trh je přesycen zbožím.

b) ♦ 人/所 は/が 感情など/事 に/で 溢れる

¶ 彼女の表情は喜びに溢れていた。Překypovala radostí. ¶ 感謝の気持ちで溢れている být zaplaven pocitem vděku ¶ ヤナはあふれるばかりの印象を語った。Jana vyprávěla plná dojmů.

agameru 崇める 《他、下一段》

uctívat, zbožňovat ◆ 尊敬する。

◆ 人 は/が 人/物などを 神などと 崇める

↑彼を一生の師と崇めるべきだ。Měl by sis ho vážít jako svého životního učitele/rádce. ↑神のように崇められるホッケー選手たち hokejisté uctívání jako bozi ↑神/祖先を崇める uctívat boha/předky

agaru¹ 上がる [挙がる] 《自、五段》 ⇔ ageru¹ 上げる

1 vystoupit, vylézt; stoupat ◆ 低い所から高い所に移動する。登る。昇る。

a) ◆ 人/物 は/が (所 から) 所 に/へ 上がる

↑屋根に上がる vystoupit/vylézt na střechu ↑陸に上がる vystoupit na břeh ↑プールから上がる vylézt z bazénu ↑エレベーターは12階に上った。Výtah vyjel do 12. patra. ↑気球が空に上がった。Balon vystoupal k obloze.

b) ◆ 物/天体 は/が 上がる

↑絵の右側が少し上がっている。Pravá strana obrazu je trochu výš. ↑遮断機 šadanki が上がるどころです。Závory se právě zvedají. ↑月が上がっている。Vyšel měsíc.

2 stoupnout hodnota, pozice, cena, postupit ◆ 数量、数値、地位が高くなる。

a) ◆ 数量/事 は/が 数値 から 数値 に/まで 上がる

↑物価が3%あがった。Ceny vzrostly o 3%. ↑生産が10%上がった。Výroba vzrostla o 10%. ↑生活費がどんどん上がっていく。Životní náklady postupně rostou. ↑下り坂でスピードが130キロに上がった。Z kopce rychlost stoupla na 130 km/hod. ↑温度は2時間で、38度から40度まで上がった。Během dvou hodin stoupla teplota z 38 na 40 stupňů.

b) ◆ 人 は 地位 から 地位 に (地位 が) 上がる

↑娘の成績が次第に上がってきた。školní Výsledky mé dcery se postupně zlepšily. ↑高校に上がった。Postoupil na vyšší střední školu. ↑伊藤さんは課長から部長に地位が上がった。Pan Itó povýšil z vedoucího oddělení na vedoucího odboru.

3 stačit částka, vyjít na ◆ ある金額ですませる。

◆ 事 は/が 金額 で 上がる

↑披露宴 hiróen は50万円で上がるだろうか。Bude na svatební hostinu stačit 500 000 jenů? ↑旅費は安く上がる。Cestovní náklady vyjdou nízko.

4 přestat; skončit, dokončit ◆ あること、仕事完了する。止む。

a) ◆ 気象/現象/活動 は/が 上がる

↑雨が上がった。Přestalo pršet. ↑月経が上がった。Přestala menstruovat buď s věkem, nebo jako fáze cyklu. ↑ようやく原稿が上がった。Konečně jsem dopsal rukopis. ↑母は風呂から上がったところだ。Maminka právě vylezla z ofura.

b) ◆ 人 は/が 活動 から/で 上がる

⌘ 双六で上がる dostat se do domečku ve hře člověče nezlob se ⌘ 練習からあがる skončit trénink

5 objevit se široce; ozvat se ♦ ある現象が発生する。出てくる。

♦ 物／事 は/が (所 から) あがる

⌘ 死者の遺体はまだ上がらない。Tělo mrtvého ještě nebylo objeveno. ⌘ 家の中から叫び声が上がった。Z domu se ozval výkřik. ⌘ どっと火の手が上がった。Náhle se objevily plameny. ⌘ 貸家 kašija から利益がやっと上がった。Pronájem konečně přinesl zisk. ⌘ 証拠はまだ挙がらない。Ještě se neobjevil důkaz. ⌘ 先生の名前はノーベル賞の候補に挙がった。Jméno našeho pana profesora se objevilo mezi kandidáty na Nobelovu cenu.

6 ztratit vyrovnanost/hlavu ♦ のぼせて落ち着かなくなる。

♦ 人 は/が 出来事 で あがる

⌘ 試験では、あがってはだめだ。U zkoušky nesmíš zpanikařit. ⌘ 彼は、すぐに上がるタイプだ。Snadno znervózní (ztratí hlavu).

7 vstoupit ♦ 家などの中に入る。

♦ 人 は/が 所 に 上がる

⌘ どうぞ、お上がりください。Prosím, pojd'te dál.

8 být obětován pouze obětina ♦ 神仏に供えられている。

♦ 祭壇 には 供え物 が あがる

⌘ 神棚 kamidana にはお神酒 omiki が上がっていた。Na šintoistickém oltáři stála obětovaná sklenka vína sake.

9 jíst, požívat idiom. ♦ 召し上がる。尊敬語。

♦ 人 は/が 食事 を あがる

⌘ たばこ／スープ／ビールをあがりませんか。Nedáte si cigaretu/polévku/pivo? pouze v tvaru „agarimasenka“

agaru² 揚がる 《自、五段》 ⇔ **ageru²** 揚げる

1 být vztyčen ♦ 高くかかげられる。

♦ 旗／物 は/が 揚がる

⌘ 旗が揚がった。Byla vztyčena vlajka.

2 být osmažen ♦ 揚げ物ができる。

♦ てんぷらなど は/が あがる

⌘ とんかつが揚がった。Tonkacu je hotovo (může se jíst).

ageru¹ 上げる [挙げる] 《他、下一段》 ⇔ **agaru¹** 上がる

1 zvednout, vyzdvihnout, dát na ♦ 下から上へ移動させる。

♦ 人／機械 は/が 物などを (所 から 所 に/へ) 上げる

↑ 皆手を上げた／挙げた。Všichni zvedli ruku. ↑ 本は棚の上にあげてある。Kniha je položena nahoře na polici. ↑ 池から沈んだ車を上げる vyzdvihnout z rybníka potopené auto ↑ 箱を床から机の上にあげる zvednout krabici ze země na stůl ↑ 幕を上げる zdvihnout oponu

2 *pustit/vzít dovnitř* ♦ 家などの中に入らせる。

♦ 人 **は/が** 人／生き物 **を** 所 **に/へ** 上げる

↑ 客をうちへ上げた。Pozvali jsme hosty dál. ↑ 犬を家の中に上げる vzít psa dovnitř

3 *zvýšit; povýšit; poslat na vyšší stupeň školy* ♦ 数量、程度を高くする。増やす、昇級させる。進学させる。

a) ♦ 人／組織／機械 **は/が** 数量／事 **を** 数値 **から** 数値 **に** 上げる

↑ 給料を上げてもらった。Zvýšili mi plat. ↑ 部屋の温度を23度に上げた。Zvýšili jsme teplotu v pokoji na 23°C.

b) ♦ 人／組織 **は/が** 人 **を** 地位 **から** 地位 **に** 上げる

↑ 社長は伊藤氏を部長に上げた。Ředitel povýšil pana Itóa na vedoucího odboru. ↑ 娘を大学にあげる poslat dceru na vysokou školu ↑ 来年、花子を学校にあげようか。Dáme Hanako příští rok do školy?

4 *vydat široce; tvořit* ♦ 声、音を出す。ある現象を発生させる。

♦ 人／自然現象 **は/が** 事／自然現象 **を** あげる

↑ この辺は、川がごうごう音をあげて流れている。Řeka tady silně hučí. ↑ くもを見ても、悲鳴 himei をあげるな。Nekřič, když vidíš pavouka. ↑ 孝子は声をあげて泣きだした。Takako se dala do pláče. ↑ 滝 taki が水しぶきを上げている。Od vodopádu se tvoří slabá vodní mlha.

5 *dosáhnout* ♦ ある方法で効果を生み出す。

♦ 人／組織／機械 **は/が** 効果 **を** あげる

↑ 画期的な成果をあげる dosáhnout převratných výsledků ↑ 利益を上げる dosáhnout zisku

6 *ukázat, uvést; nominovat* ♦ 表に名前、証拠などを出す。

♦ 人／組織 **は/が** 事 **を** 挙げる

↑ 実例を挙げる uvést konkrétní příklad ↑ なにか証拠が挙げられますか。Můžete uvést nějaký důkaz? ↑ 彼はノーベル賞候補に挙げられた。Byl nominován na udělení Nobelovy ceny. ↑ 出典はどこから挙げているのですか。Z jakého zdroje vycházíte?

7 *pořídít za částku* ♦ 金額で済ます。

♦ 人 **は/が** 経費／時間など **を** 金額 **で** あげる

↑ 食事は一人2千円であげるようにしてください。Dohlédněte, aby cena za jídlo nepřesáhla 2 000 jenů na osobu. ↑ クリスマス・パーティーは、安く上げ

でも、10万円かかる。I když vánoční večírek pořídíme levně, přijde na sto tisíc jenů. 『うちのばあさんは、一月の生活費を6千コルナで上げている。Naše babička vyžije měsíčně za 6 000 korun.

8 dokončit ◆ 仕事などを終了する。

◆ 人 **は/が** 事/作品 **を** 時 (までに) あげる

『来週末までに原稿をあげる予定だ。Plánuji rukopis dopsat do konce příštího týdne. 『この仕事は、1ヶ月であげられるはずがない。Tuhle práci za měsíc nemůžeme stihnout.

9 darovat ◆ 与える、供える。

◆ 人 **は/が** 人/生き物 **に** 物 **を** あげる

『ただであげるよ。Dám ti to zadarmo. 『宏にプレゼントをあげた。Dal jsem Hirošimu dárek. 『子供に犬にえさをあげさせた。Dovolil jsem dětem, ať dají psovi žrádlo. 『ヤンにはおこづかいをあげてある。Janovi jsem už kapesné dal.

10 uspořádat/mít svatbu ◆ 挙式する

◆ 人 **は/が** 事 **を** あげる

『この市庁舎で結婚式を挙げた。Na téhle radnici jsem měla svatbu.

11 idiomatické použití ◆ 供え物をする。

◆ 人 **は/が** 神仏 **に** 供え物 **を** あげる

『父は仏壇に線香をあげた。Tatínek položil na oltář vonné tyčinky. 『お経を上げる odříkat sútru 『犯人は警察に揚げられた。Zločinec byl zadržen policií. 『食べたものをまたあげる。Co sní, zase zvrátí. 『総力をあげて、spojenými silami... 『国を挙げての応援 podpora celé země 『全員を挙げて všichni do jednoho

ageru² 揚げる 《他、下一段》 ⇔ **agaru³** 揚がる

osmažit ◆ 熱した油でてんぷらなどを作る。

◆ 人 **は/が** 油 **で** てんぷらなど **を** 揚げる

『魚を油で揚げる osmažit rybu na oleji

ajabumu 危ぶむ 《他、五段》

být ohrožen; obávat se; být na pochybách ◆ 不安に思う。憂う。

a) ◆ 人 **は/が** 健康/将来など **を** 危ぶむ

『彼の健康 kenkó が危ぶまれた。Obávali jsme se o jeho zdraví. 『彼の実力では合格が危ぶまれている。S tím, co umí, je složení zkoušky nejisté. 『成功を危ぶむ pochybovat o úspěchu 『条約の締結が危ぶまれている。Uzavření smlouvy je ohroženo.

b) ◆ 人 **は/が** 文か と 危ぶむ

¶ 雨に降られないかと危ぶんだ。Obávali jsme se, zda nezmokneme. ¶ 無事に着くかどうか非常に危ぶまれている。Jsme na velkých pochybách, jestli dojedou v pořádku.

ajacuru 操る 《他、五段》

1 *vodit, ovládat, zacházet* s ♦ 巧に操作する。楽器を弾く。

◆ 人 は/が 動物/物 を 操る

¶ 人形を操る *vodit loutku* ¶ 象を巧みに操れる人 *lidé, kteří umí dovedně ovládat slony* ¶ 楽器を上手に操る子供たち *děti, které dovedně hrají na hudební nástroje* ¶ 4 か国語を自由に操る *ovládat plyně čtyři jazyky*

2 *manipulovat, „tahat za drátky“* ♦ 陰にいて、巧みに操作する。

◆ 人/組織 は/が 人/事 を 操る

¶ 世論を巧みに操る *šikovně manipulovat veřejným míněním* ¶ 背後から株主総会を操る *režirovat ze zákulisí valnou hromadu akcionářů* ¶ 彼は彼女に完全に操られている。Je úplně pod její kontrolou.

ajamaru¹ 誤る 《自、他、五段》

《他動詞》

1 *chybovat, zmýlit se; zavádět* ♦ しそこなう。間違った判断をする。他人を間違いに導く。

◆ 人/組織 は/が 事 を 誤る

¶ 計算を誤る *chybovat ve výpočtu* ¶ 判断を誤る *chybně posoudit* ¶ 人生を誤る *udělat životní chybu* ¶ 彼女の推察 *suisacu* は全く誤っている。Její domněnka je naprosto mylná. ¶ 母が誤ってケーキに塩をかけた。Maminka omylem posolila buchtu. ¶ 君が言っているのは、明らかに誤っている。To, co říkáš, je zjevný nesmysl.

《自動詞》

2 *být špatně, morálně nesprávný* ♦ 道に外れた行為をする。間違っている。

◆ 事/人 は/が 誤る

¶ 捜査が誤っていないとすると、彼が犯人だ。Nestala-li se ve vyšetřování chyba, zločincem je on. ¶ 誤った正義感 *pokřivený smysl pro spravedlnost* ¶ 若者を誤らせる悪書 *brak, který zavádí mladé lidi na scesti*

ajamaru² 謝る 《自、五段》

omluvit se ♦ 自分が悪いと認め、許しを頼む。

a) ◆ 人/組織 は/が 人/組織 に (事) を 謝る

¶ 間違いを謝る *omluvit se někomu za chybu* ¶ 先生に遅刻を謝る *omluvit se učiteli za zpoždění* ¶ 君に謝らなければならない。Dlužím ti omluvu. ¶ 別に謝

ることではない。Není třeba se omlouvat. 『そんなことでは彼に謝れない。Za to se mu nemohu omluvit (nepadá to v úvahu).』

b) ◆ 人／組織 は/が 人／組織 に 文と あやまる

『自分が悪かったと言って謝る přiznat chybu / omluvit se za chybu 『彼は私に「失礼しました」と謝った。Omluvil se mi: „Pardon.“』

ajašimu 怪しむ 《他、五段》

pochybovat, podezřívát ◆ 不思議に思う。疑う。

a) ◆ 人／組織 は/が 人／事 を 怪しむ

『あの会社に今、連絡を取ったら、怪しまれるよ。Kdyby ses teď pokusil tu firmu kontaktovat, byl bys podezřelý.』

b) ◆ 人／組織 は/が 文と 怪しむ

『彼女は、その仕事が本当に二日のできるかと怪しんでいた。Pochybovala, že by se ta práce dala stihnout za dva dny.』

ajumu 歩む 《自、五段》

kráčet zejm. přeneseně ◆ 辿ってくる。経験する。歩く。

◆ 人／組織 は/が 道などを 歩む

『狭い道を歩む *kráčet po úzké cestě* 『解決へ向けて歩む *spět k řešení* 『チェコの社会が歩んできた道 *cesta, kterou česká společnost urazila*』

akasu 明かす 《他、五段》

1 prožít, strávit zejm. noc ◆ 夜を眠らずに過ごして、朝をむかえる。

◆ 人 は/が 時間 を 明かす

『一夜を明かす *probdít celou noc* 『一夜を泣き明かす *proplakat noc* 『友達と一晚を飲み明かす *propít s přítelem noc*』

2 svěžit; prozradit ◆ 打ち明ける。

◆ 人／組織 は/が 人／組織 に 心／事 を 明かす

『彼女は、本心をなかなか明かさない。Nedá vůbec najevo, co si ve skutečnosti myslí. 『この秘密は、君だけに明かすものです。Tohle tajemství říkám jen tobě. 『手の内を明かす *odkrýt karty přen.* 『彼の名前も顔も明かすな。Nesmíš prozradit jeho jméno ani tvář!』

akeru¹ 明ける 《自、下一段》

1 svítat; začínat, vítat ◆ 夜が終わって、朝になる。期間が経過して、次の時期になる。

◆ 夜／時期 は/が 明ける

⌘ 夜が明けた。Svítá. / Rozednilo se. ⌘ だんだんと夜が明ける。Pomalu svítá.
⌘ 年がめでたく明ける。Rok začíná šťastně. **慣** ⌘ 明けましておめでとうございます。
Vše nejlepší k Novému roku.

2 skončit období ◆ ある状態の期間が終わって、普通の状態に戻る。

⌘ 今年は、梅雨 *cuju* がいつ明けるだろうか。Kdy asi letos skončí období dešťů?
⌘ おじいさんの喪が明けたら、京都に行く予定だ。Až skončí období smutku za dědečka, chtěl bych jet do Kjóta.

akeru² 開ける [空ける] 《他、下一段》 》 ⇔ **aku** 開く

1 otevřít ◆ 閉じていたものをひらく。

◆ 人/生き物 **は/が** 物/目/所などを **を** 開ける

⌘ 窓を無理に開ける *otevřít okno násilím* ⌘ 教科書の 51 ページを開けなさい。
Otevřete si učebnici na straně 51. ⌘ カギを開ける *odemknout* ⌘ ドアが開けてある。
Dveře jsou otevřené (někdo je otevřel). ⌘ 商店街は店を 11 時まで開けている。
Obchody v nákupní uličce mají otevřeno do 11 hodin.

2 vyprázdnit, uvolnit ◆ 場所、時間をしめていた物事をなくして、空にする。

a) 人 **は/が** 物/容器 **を** 空ける

⌘ 一人でビール 5 本を空けた。Sám vypil 5 lahví piva. ⌘ バケツを空ける *vylít kyblík*

b) 人 **は/が** 物 **を** 所 **に** 空ける

⌘ ポケットの中のを机の上にあける *vyndat obsah kapes na stůl* ⌘ バケツの水を流しにあけていいですか。Můžu vodu z kyblíku vylít do dřezu?

c) 人 **は/が** 所 **を** 空ける/開ける

⌘ 道を空ける *udělat cestu/průchod* ⌘ 席を空ける *uvolnit místo* ⌘ 壁に穴を開ける *vyvrtat díru do zdi* ⌘ 壁と本棚の間にすきまをあける *nechat mezi zdí a policí v knihy mezeru* ⌘ 週末に家をあけることが多い。O víkendech často nejsme doma.

d) 人 **は/が** 時間/予定 **を** 空ける

⌘ 明日の夜は予定を空けておいてね。Zítrejší večer si nech volný.

akirameru 諦める 《他、下一段》

vzdát, resignovat na, být smířen ◆ 断念する。

a) ◆ 人/組織など **は/が** 人/物/事 **を** あきらめる

⌘ 帰国を諦める *vzdát se naděje na návrat do* ⌘ 損を諦める *ozelet ztrátu* ⌘ もうあきらめたら? *Co kdybys toho už nechal?*

b) ◆ 人/組織など **は/が** **文** こと/の **を** あきらめる

⌘ 母に再会するのをあきらめた。Resignoval jsem na myšlenku, že bych se s matkou znovu setkal.

c) ◆ 人 は/が 文 と あきらめる

『妹は運命と諦めて彼と結婚した。Sestra se smířila s osudem a vzala si ho.』
『だめだと諦めた。Vzdal jsem to, bylo to beznadějně.』この病気は治らないもの
と諦めた。Vzdal jsem se naděje na to, že by se z té nemoci mohl uzdravit.

akireru 呆れる 《自、下一段》

být překvapen; zaražen, znechucen ◆ 程度があまりにひどくて、驚く。

a) ◆ 人 は/が 人/事 に あきれる

『あの原稿には、あきれるほどたくさん間違いをみつけた。V tom rukopise jsem našel překvapivě mnoho chyb.』
『夫の傲慢 góman な態度にあきれる
být znechucen manželovým arogantním postojem』呆れた値段 absurdní/
nestoudná cena

b) ◆ 人 は/が 文 の に あきれる

『あまりにひどい扱いをされたのにあきれた。Byli jsme rozčarováni z toho,
jak špatně s námi zacházeli.』

akiru 飽きる [厭きる] 《自、上一段》

mít dost, být už otráven ◆ 十分に満足して、もういい、という気持ちになる。

a) ◆ 人/動物 は/が 人/物/事 に 飽きる

『日本語の勉強はもう飽きた。Mám už studia japonštiny dost.』
『この本は、
何度読んでも飽きない。Té knihy se nemohu nabažit.』
『寿司は食べあきない
ものだ。Suši bych se nemohl přejít.』
『聴衆 čosů を飽きさせる znutit publikum』
『飽きるほどギャラリーを回ってきた。Nachodili jsme se po galeriích až až.』
『飽きることを知らない人 nenasytný člověk』
『あの作家の小説は、最近読者に飽きられている。Čtenáři už mají novel tohoto autora dost.』

b) ◆ 人 は/が 文 の に 飽きる

『君に毎回、道を教えるのには飽きてきた。Už toho mám plné zuby, pořád ti
znova a znova vysvětlovat cestu.』

akogareru 憧れる 《自、下一段》

toužit po, přitahovat; stýskat se ◆ 理想と思うものに、心が引かれる。

◆ 人 は/が 物/事 に あこがれる

『もう若い女性に憧れていない。Mladé holky mě už nezajímají.』
『都会の生活に憧れて、プラハに移ってきた。Lákal ji život ve velkém městě, a tak se přestěhovala do Prahy.』
『名声に憧れる toužit po slávě』

aku 開く [空く、明く] 《自、下一段》 ⇔ **akeru**² 開ける

1 být otevřen, otvírat se; otevřít ◆ 閉じていたものがひらく。口、目をひらく。

a) ◆ 物 は/が 物/現象 で 開く

¶ このドアは内側から開く。Tyhle dveře se otvírají zevnitř. ¶ 鍵が開かない。Ten zámek nejde otevřít. ¶ ドアがパッと開いた。Dveře se rozletěly. ¶ ドアが開いている。Dveře jsou otevřené. ¶ あまりにも驚いた子供たちの口が大きく開いていた。Děti měly údivem pusou otevřenou dokořán.

b) 人 は/が 口/目を 開く

¶ 彼女が目を開いた。Otevřela oči. ¶ ライオンが口を開いている。Lev otvírá tlamu.

2 zahájit, začít ♦ 店などが営業する。

♦ 所 は/が 開く

¶ この店は、9時に開きます。Tenhle obchod otvírá v 9 hodin. ¶ チェコの銀行は、普段5時まで開いている。České banky mají otevřeno většinou do pěti.

3 být volný ♦ 場所、時間を占めていたものがなくなる。

♦ 所/時間 は/が 空く

¶ 空いている席 prázdné/volné místo ¶ 空いている手 volná ruka ¶ 明日、空いていますか。Máš zítra volno? ¶ 今、手が空いているところだ。Teď zrovna mám volno (nemám momentálně nic na práci). ¶ 隣の部屋が先週空いたと思う。Myslím, že sousední pokoj se minulý týden uvolnil.

4 vzniknout, zet otvor ♦ 物、所に、すきま、穴ができる。

♦ 空間 は/が 物/所に 開く

¶ 壁に大きな穴が開いていた。Ve zdi zela velká díra.

amaeru 甘える 《自、下一段》 ⇔ **amajakasu** 甘やかす

1 lísat se; koketovat ♦ 慣れ親しんでこびる。

♦ 人 は/が (人 の) 心理 に 甘える

¶ 彼にそんなに甘えるな。Nekoketuj s ním tolik! ¶ 甘えた子だ。Je to rozmazlený fracek. ¶ 犬が飼い主に甘える。Pes se lísat ke svému pánovi. ¶ 母親に甘える tulit se k mamince

2 dovolit si využít ♦ 人の好意、親切さを遠慮なく受け入れる。

♦ 人 は/が (人 の) 心理/言葉 に 甘える

¶ お言葉に甘えて、明日おうかがいします。Dovolím si využít Vašeho pozvání a zítra přijdu na návštěvu.

amajakasu 甘やかす 《他、五段》 ⇔ **amaeru** 甘える

hýčkat ♦ 子どもなどにわがままな行動を許す。

♦ 人 は/が 人 を 甘やかす

¶ 末っ子 suekko を甘やかす hýčkat benjamínka rodiny ¶ 甘やかされた子だな。To je ale rozmazlené dítě. ¶ 学生を甘やかす rozmazlovat studenty

amaru 余る 《自、五段》

1 *zbyt* ♦ 物が使われず、後に残る。

♦ 人/物 は/が 数値 余る

¶ 余ったお金 *zbylé peníze* ¶ 冷蔵庫の中には、大根が2本余っている。V ledničce zbyvají dvě bílé ředkve. ¶ 20を6で割ると、2が余る。Dělíme-li dvacet šesti, bude zbytek dvě. ¶ この現場は労働者が一人余っている。Na tomto pracovišti je jeden operátor zbytečný (přebývá).

2 *překračovat* ♦ 数量がある基準を超えている。

♦ 数量 は/が 基準 に 余る

¶ 力に余る仕事だ。To je nezvládnutelná práce (nad naše možnosti). ¶ これは私の身にあまる光栄だ。Takovou čest si nezasloužím.

amu 編む 《他、五段》

1 *plést, háčkovat, splétat* ♦ 糸などを結び合わせたり、絡み合わせたりする。

♦ 人 は/が 糸などを 編む

¶ 今、セーターを編んでいる。Teď pletu svetr. ¶ 編み合わせる *splést dohromady, proplést* ¶ ひと目編み落とす „pustit oko“ ¶ バナナの葉を編んで作った小屋 *chýše* (postavená) z listů banánovníku

2 *editovat, kompilovat, pořádat* ♦ 詩、文章などを一つのものに編集する。

♦ 人 は/が 詩/エッセイ等を 本 に 編む

¶ 趣味で作った詩を詩集に編む *uspořádat básně složené pro potěchu do sbírky* ¶ 論文を本に編む *zkompilovat referáty do knihy*

anadoru 侮る 《他、五段》

podceňovat, opovrhovat ♦ 相手を見下げて、軽んじる。

♦ 人/組織 は/が 人/組織 を 侮る

¶ 彼の力を侮るな。Nepodceňuj jeho síly. ¶ 侮りがたい人物 *osobnost, s níž je třeba počítat*

aogu¹ 仰ぐ 《他、五段》

1 *vzhlížet vzhůru/k* ♦ 見上げる。

♦ 人 は/が 所 を 仰ぐ

¶ 南に富士を仰ぎみた。Dívali jsme se směrem na jih na Fudži. ¶ 天を仰ぐ *vzhlédnout k nebi*

2 *vzhlížet s úctou* ♦ うやまう。尊敬する。

♦ 人 は/が 人 と/に 仰ぐ

¶ 先生と仰がれる。Ctí mě jako učitele. ¶ 大使を名誉会長に仰いだ。Velvyslanec byl zvolen čestným předsedou (spolku).

3 *žádat o, obrátit se o* ♦ 援助を求める。

♦ 人／組織 **は/が** 事 を 人／組織／物 に/から 仰ぐ

¶ 国民から寄付を仰ぐ *obrátit se na veřejnost se žádostí o sbírku* ¶ この件は、裁判の決定を仰ぐしかない。Nezbývá než se v té věci obrátit na soud, aby rozhodl.

4 *polknout* ♦ 上を向いて、飲む。

♦ 人 **は/が** 物 を 仰ぐ

¶ 毒を仰いだ。Polkl jed.

aogu² 扇ぐ 《他、五段》

dmýchat, vát ♦ うちわなどで風を起す。

♦ 人 **は/が** 人／物 を 扇ぐ

¶ 火を扇ぐ *rozmýmčávat oheň* ¶ 子供をうちわで扇いでやる *ovívat dítě vějířem*

aoru 煽る 《他、五段》

1 *třepotat* ♦ 風などで動かす。

♦ 物 **は/が** 風 に 煽られる (pouze v pasivu)

¶ 船の旗は風に激しく煽られていた。Lodní vlajka se divoce třepotala ve větru.

2 *podněcovat, rozmýmčat* ♦ 相手を刺激して、行為に駆り立てる。

♦ 人／組織 **は/が** 人／組織 を 煽る

¶ 恐怖心を煽る情報 *zpráva budící paniku* ¶ 国民の愛国心を煽る演説 *projev podněcující patriotismus*

arasou 争う 《他、五段》

1 *mít spor, svářit se* ♦ 論争する。

a) ♦ 人／組織 **は/が** 物／事 を/で/について 争う

¶ 法案をめぐる、激しく争う *urputně se přít o návrh zákona* ¶ 争うべからざる事実 *nesporný fakt* ¶ 文章の解釈 *kaišaku* について争う *přít se o interpretaci věty*

b) ♦ 人／組織 と 人／組織 (と) **は/が** 事 で 争う

¶ 兄と姉が遺産相続のことで争っている。Bratr se sestrou se sváří o dědictví.

c) ♦ 人／組織 **は/が** 人／組織 と 物／事 で 争う

¶ 日本はロシアと領土の問題で争っている。Japonsko má s Ruskem územní spory.

2 *soutěžit, bojovat* ♦ 物、地位など競って、取り合う。

a) ♦ 人／組織 **は/が** 物／事 を 争う

¶ 優勝カップを争う。Bojovat o pohár pro vítěze.

- b) ◆ 人／組織 と 人／組織 (と) は/が 人／物／事 を 争う
 ㊦ 彼とは、彼女を争ったときがあった。Kdysi jsem s ním soupeřil o její přízeň.
- c) ◆ 人／組織 は/が 人／組織 と 物／事 を 争う
 ㊦ 母は父といつも新聞を争っている。Matka se s otcem vždy handrkuje o noviny.

arasu 荒らす 《他、五段》 ⇔ **areru** 荒れる

- 1 *násilně vniknout* ◆ 強盗を働く。襲う。他人の領域を侵し乱す。
 ◆ 人／組織 は/が 人／組織／所 を 荒らす
 ㊦ 銀行を荒らす přepadnout banku ㊦ 先月、自宅を荒らされた。Minulý měsíc mi někdo vyraboval byt.
- 2 *ničit, poškodit* ◆ 整然としたところを乱す。
 ◆ 人／組織／物 は/が 組織／所／物／身体 を 荒らす
 ㊦ もぐらが庭を荒らしてしまった。Krtek mi rozryl zahradu. ㊦ 人に荒らされずに残っている場所 místo nezasažené člověkem ㊦ 安売りで市場を荒らす ničit trh nízkými cenami ㊦ 強い日ざしが肌を荒らす。Ostré slunce zdršťuje pokožku.

aratamaru 改まる 《自、五段》 ⇔ **aratameru** 改める

- 1 *obnovit se; pozvednout se* ◆ 古いものが新しいものになる。改善される。
 ◆ 物／事／時 は/が 物／事／時 に 改まる
 ㊦ 去年、選挙制度がやっと改まった。Loni se konečně změnil volební systém.
 ㊦ 気分が改まった。Pozvedla se mi nálada. ㊦ 年が改まるとともに s příchodem nového roku
- 2 *změnit se název* ◆ 名称が変わる。
 ◆ 名 は/が 名 から 名 に 改まる
 ㊦ 1989年に年号が昭和から平成に改まった。V r. 1989 se změnil název éry ze Šówa na Heisei.

- 3 *být formální* ◆ きちんとした、また堅苦しい態度をとる。
 ◆ 人 は 言葉／事 は/が 改まる
 ㊦ 改まった場所／席で při formální příležitosti ㊦ 改まった言い方をする vyjadřovat se formálně ㊦ そんなに改まる必要はないだろう。Nemusíte být tak formální.

aratameru 改める 《他、下一段》 ⇔ **aratamaru** 改まる

- 1 *opakováním zlepšit* ◆ 古いものを新しいものに変える。改善する。
 ◆ 人／組織 は/が 物／事 を 物／事 から 物／事 に 改める

『原稿を改める přepsat rukopis 』改めて言う zopakovat 』規則を改める upravit pravidla (do žádoucího stavu) 』改めて、お願いしたいことがあります。Mám jednu věc, o kterou bych Vás rád zvlášť požádal.

2 změnit název ◆ 名称や日時、場所を変える。

◆ 人／組織 **は/が** 名 を 名 から 名 に/と 改める

『政府は、年号を昭和から平成と改めた。Vláda změnila název éry ze Šówa na Heisei. 』会社は、制服の色を黒から青に改めた。Společnost změnila barvu uniformy z černé na modrou. 』文章で、「cs」を「cz」と改める opravit všude v textu „cs“ na „cz“ 』日をあらためてまた話し合しましょう。Domluvíme se o tom zase někdy jindy.

3 upravit, učinit formálním ◆ 言葉、態度を改善して、また堅苦しくする。

◆ 人 **は/が** 言葉／事 を 改める

『息子は言葉遣いを改めた。Syn se začal vyjadřovat slušněji. 』衣服を改める upravit si oděv

4 zkontrolovat ◆ 間違いがないか、調べる。

◆ 人 **は/が** 物／所 を 改める

『切符を改める zkontrolovat jízdenky 』領収書を改めてお釣を受け取る zkontrolovat si účtenku před převzetím drobných 』警察官に荷物を改められた。Policisté nám prohledali zavazadla.

arau 洗う 《他、五段》

1 mýt, omýt ◆ 水や洗剤で汚れを落とす。

◆ 人 **は/が** 物／身体 を 洗う

『水で洗う omýt vodou / ve vodě 』手や顔を洗う omýt se 』心が洗われる音楽 hudba, která člověka vnitřně očišťuje 』穏やかな波に洗われる砂浜 písčité pobřeží omývané mírnými vlnami

2 důkladně prozkoumat ◆ 徹底的に調べ上げる。

◆ 人／組織 **は/が** 人／組織／事 を あらう

『事件の真相を洗う důkladně prozkoumat skutečnou podstatu celé aféry 』彼女の素性 sudžó を洗うつもりだ。Chci prozkoumat její rodový původ.

arawareru 現れる [表れる] 《自、下一段》 ⇔ **arawasu**¹ 現す

1 objevit se, ukázat se, vyskytnout se ◆ 見えなかった物事が見えるようになる。

◆ 人／生き物／姿／事 **は/が** 所 から 所 に 現れる

『表面に現れる vyjít najevo 』月が山の上に現れた。Nad horou se ukázal měsíček. 』酒を飲むと本性が現れる。Alkohol odhalí, jaký člověk ve skutečnosti je. / In vino veritas. 』彼の名はどんな名簿にも現れていない。Jeho jméno nefiguruje v žádném seznamu.

2 *projevit se* ◆ 感情、症状、結果などが出てくる。

◆ 心理／思想／事 **は/が** 身体／言葉／事 **に** 表れる

¶ 人の性格が行動に表れる。Povaha se projevív chování. ¶ 薬の効き目が一時間後に表れる。Účinek léku se projevív za hodinu.

arawasu¹ 現す [表す] 《他、五段》 ⇔ **arawareru** 現れる

1 *ukazovat, manifestovat pozitivně* ◆ 見えなかったものを見るようにする。

◆ 人／生き物／物 **は/が** 所 **から** 所 **に** 姿／事 **を** 現す

¶ 承諾を表す身ぶり gesto vyjadřující souhlas ¶ 彼女は突然姿を現した。Náhle se objevila její silueta. ¶ 性格を現す ukázat pravý charakter ¶ 霧の中から車が姿を現した。Z mlhy se vynořilo auto.

2 *vyjádřit, symbolizovat* ◆ 感情、症状、結果などを表に出す。

◆ 人 **は/が** 心理／事 **を** 身体／言葉／事 **に/で** 表す

¶ 言葉に表せない悲しみ slovy nevyjádřitelný smutek ¶ 記号で表す vyjádřit symbolem ¶ 怒りを言葉で表す vyjádřit hněv slovy ¶ 実験の結果をグラフに表す znázornit výsledky pokusu v grafu ¶ 悲しみを顔に表す vyjádřit ve tváři smutek ¶ UN は国連を表す。„UN“ znamená OSN. ¶ 効果を表す přinést efekt

3 *ukázat se* ◆ ある物事が別の物事を示す。

◆ 物／事 **は/が** 物／事 **を** 表す

¶ 知識不足を現す ukazovat/dokládat nedostatek znalostí

arawasu² 著す 《他、五段》

autorsky stvořit ◆ 書物などを書いて、世に出す

◆ 人 **は/が** 作品 **を** 著す

¶ 文化史の本を著す napsat knihu o kulturních dějinách

areru 荒れる 《自、下一段》 ⇔ **arasu** 荒らす

1 *být divoký, nespoutaný* ◆ 天候などが穏やかでなくなる。暴れる。

◆ 所／催しなど **は/が** 荒れる

¶ 海が荒れている。Moře je rozbouřené. ¶ 最近はよく天候が荒れる。Počasí se poslední dobou často kazí.

2 *chátrat; být zdevastovaný, zhrublý* ◆ 荒廃する。

◆ 物／身体部分など **は/が** (活動 で) 荒れる

¶ 荒れた家 zchátralý dům ¶ 荒れた庭 zanedbaná zahrada ¶ 畑が荒れている。Pole leží ladem. ¶ 肉体労働で荒れた手 ruce zhrublé těžkou prací ¶ 妻はストレスで胃がよく荒れる。Manželka mívá ze stresu často žaludeční neurózu.

3 *ztratit řád, „vymknout se z kloubů“* ◆ 生活、芸などに、穏やかさがなくなる。

◆ 状態／活動など **は/が** 荒れる

『生活が荒れる。Život ztrácí řád. 『このごろ、芸術があれているね。Umění poslední dobou postrádá nějaký vnitřní řád. 『前回の座談会は荒れた。Minulá diskuse se vymkla kontrole.

aru 在る [有る] 《自、五段》

1 *existovat, být, vyskytovat se* ◆ 物が存在する。

◆ 物 **は/が** 所 に (数値) ある

『庭に池がある。V zahradě je rybníček. 『午後、会議が二つある。Odpoledne jsou dvě schůze. 『その家には窓がない。Ten dům nemá okna. 『子供があるから、再婚は難しい。Protože mám dítě (děti), těžko se znovu vdám. 『これほどこにでもあるものではない。Tuhle věc nedostaneš všude.

2 *udát se, propuknout, konat se* ◆ 起こる。動作、現象が実現する。

◆ 事 **は/が** 所 に/で ある

『人身事故のあった場所 místo, kde se stala smrtelná nehoda 『昨夜火事があった。Minulou noc hořelo. 『新潟で地震があった。V Niigatě bylo zemětřesení. 『パーティーは事務所の中であった。Večírek se konal v kanceláři.

3 *nacházet se* ◆ ある位置、状態の中に存在する。

◆ 組織 **は/が** 状態／事 に ある

『会社は今危機にある。Firma je teď v krizi. 『乗用車の販売は増加傾向にある。Prodej osobních aut je na vzestupu.

4 *mít nějakou zvláštnost/vlastnost* ◆ 特定の能力、感情、所有を持っている。

◆ 人／生き物 (に) **は** 物／事／考え **が** (数値) ある

『ハチには針がある。Včela má žihadlo. 『私には家族がある。Mám rodinu. 『恋人がある。Má(m) milého/milou. 『彼にいい考えが二つある。Má dva dobré nápady. 『この家には、入り口が二つある。Ten dům má dva vchody. 『痛みに効き目のある薬 lék, který účinně tlumí bolest

5 *mít specifický vztah* ◆ ある事柄が存在する。

◆ 人／組織／物 **は** 人／事／所 に 事 **が** ある

『政府は、その事件に責任がある。Vláda má za tu aféru zodpovědnost. 『このプレスは、まだ改善の余地がある。Ten lis se dá ještě vylepšit.

6 *mít rozměr/hmotnost* ◆ 時間、距離、数量などが存在する。

◆ 距離／時間 **は/が** 所／時 まで (数値) ある

『その面積は3平米ある。Plochu to má 3 m². 『次のガソリン・スタンドまで20キロあった。K další pumpě to bylo 20 km.

aruku 歩く 《自、五段》

1 *jít, chodit, kráčet* ◆ 足で、移動する。

a) ◆ 人／生き物 **は/が** (所 まで) 歩く

歩きながら新聞を読む číst noviny za chůze. 三歩 sanpo 歩いて倒れた。Po třech krocích se zhroutil. 歩きやすい歩道 pohodlný chodník 歩いていったほうが早い。Pěšky tam budete dřív. ようやく歩けるようになった。Konečně začal chodit, např. po nemoci. / Konečně se naučil chodit (batole). 駅までは歩いて5分です。Na nádraží to je pěšky 5 minut. 隣の赤ん坊は、もう這って歩く。Malá našich sousedů už leze.

b) ◆ 人/生き物 は/が 所 を 歩く

プラハの街中 mačínaka を歩く chodit po Praze 狭い道を歩く jít po úzké cestě

2 chodit/obcházet za účelem ◆ 活動として、いろいろな場所へ行く。

◆ 人 は/が 所 を 活動 に 歩く

製品の宣伝に歩く chodit a propagovat firemní výrobky

3 vést život ◆ 人生を送る

◆ 人 は/が 人生 を あるく

祖父は、苦難 kunan の人生を歩いた。Dědeček měl krušný život.

asaru 漁る 《他、五段》

1 hledat, pátrat ◆ 動物がえさを捜し求める。

◆ 動物 は/が えさなどを 漁る

鶏 niwatori は、地面をかいて、虫を漁っている。Slepice klovou v zemi a hledají broučky. カラスは、ここのゴミをよく漁りにくる。Havrani sem často přilétají a hledají v odpadcích potravu.

2 shánět, pátrat po, prohledávat ◆ ほしいものを求めて、探し回る。

◆ 人 は/が 物/人 を 漁る

資料を漁る prohledávat materiály

aseru 焦る 《自、五段》

být ve stresu, netrpělivý ◆ 早くしようと、いらいらする。

a) ◆ 人 は/が 物/事 を 焦る

焦るな。Zklidni se. 焦らなくていい。Nemusíš se tak honit. / Dej tomu čas. 成功を焦る bažit po úspěchu 焦ってレポートを提出する odevzdat ve spěchu zprávu

b) ◆ 人 は/が 文と 焦る

損を取り返そうと焦った。Za každou cenu chtěl ztrátu nahradit.

asobu 遊ぶ 《自、五段》

1 hrát si, bavit se, trávit volný čas ◆ 好きな活動をして、楽しむ。

a) ◆ 人 は/が 人 と (物 で) (所 で) 遊ぶ

『私たちは冗談を言い合って、遊んだ。Bavili jsme se vyprávěním vtipů. 『子供たちが砂場で遊んでいる。Děti si hrají na pískovišti. 『これはどうやって遊ぶの？ Jak se to hraje? 『トランプで遊ぼう。Pojďme si zahrát karty. 『仕事ばかりしないで、少し遊んだほうがいいよ。Neměl bys pořád jen pracovat, měl by sis také někdy trochu odpočinout. 『日本で3ヶ月働けば、チェコで1年間遊んでいられると聞いた。Slyšel jsem, že když budu v Japonsku pracovat tři měsíce, mohu z toho pak v Čechách rok žít. 『この湖は、野生動物も自由に遊べるオアシスです。Tohle jezero je taková oáza, kde nejsou ani divoká zvířata nijak rušena. 『女の子とちょっと遊びたい。Rád bych si povyrazil s děvčaty (prodejná zábava). 『彼は就職せずに、パチンコでぶらぶら遊んでばかりいる。Nechodí nikam do práce a tráví čas jen v hernách pačinko.

b) ◆ 人 は/が 所/組織 で 遊ぶ

『温泉で遊ぶのはなによりだ。Odpočinout si v lázních je ze všeho nejlepší.

2 trávit neúčinně, nevyužívat ◆ 機械、道具が有効に使われていない。

◆ 物 は/が あそんでいる

『遊んでいる車があるので、貸してあげようか。Mám jedno auto, které nepoužívám, chceš ho půjčit? 『労働者を遊ばせる nechat operátory (dělníky) zahálet (nezadat jim žádnou práci). 『不景気で機械がみな遊んでいる。Všechny stroje kvůli recesi teď stojí ladem.

ataeru 与える 《他、下一段》

1 dát velmi široce; udělit cenu ◆ 自分の物を他人にあげる、渡す。

◆ 人/組織 は/が 人/組織 に 物 を 与える

『子供に毎月お金をいくらか与える。Dáváme dětem měsíčně nějaké peníze. 『この作家は、去年ノーベル賞を与えられた。Tento autor loni získal Nobelovu cenu. 『動物にえさを与えないでください。Prosíme, nekrmte zvířata.

2 přidělit, udělit ◆ 権利、機会などを供給する。

◆ 人/組織 は/が 人/組織 に 物/事 を 与える

『先生は、今回数学の難しい課題を与えた。Učitel nám tentokrát dal těžký úkol z matematiky. 『与えられた時間 vymezený čas 『半年の猶予 jūjo を与える dát půlroční odklad

3 způsobit, přinést ◆ 恩恵、被害などの影響を受けさせる。

◆ 人/組織/事 は/が 人/組織 に 事/価値 を 与える

『ショックを与える šokovat 『この展覧会は、皆に深い感銘を与えた。Výstava na všechny udělala hluboký dojem. 『社会に大きな影響を与える významně ovlivnit společnost 『生徒たちに注意を与える napomenout žáky

ataru 当たる 《自、五段》 ⇔ ateru¹ 当てる

1 udeřit, narazit, dopadat svit ◆ 物が物にぶつかる。触れる。

◆ 物 は/が 人/体/所 に 当たる

⌘ 暴雨が窓に当たった。Děšť divoce bušil na okno. ⌘ 風の当たる所 *návětrné místo* ⌘ 石が犬の頭に当たった。Kámen trefil psa do hlavy. ⌘ 歯に小さな石が当たった。Kousl jsem do kamínku. ⌘ 髪の毛がえりに当たる。Vlasy sahají až k límci.

2 vyjít, splnit se; trefit ♦ ある事柄が別に事柄に相当する。的中する。

a) ♦ (人 は) 事 が 当たる

⌘ 予想が当たった。Odhad se potvrdil. ⌘ 予報が当たっていない。Předpověď se nesplnila. ⌘ 当たった！Uhodls!/Trefa! ⌘ 妻は福引 *fukubiki* で温泉旅行が当たった。Manželka v loterii vyhrála zájezd do onsenu.

b) ♦ 人/時/所/事 は/が 人/時/所/事 に 当たる

⌘ 元旦は日曜日に当たる。Nový rok vychází na neděli. ⌘ その役目は私に当たった。Ten úkol připadl mně. ⌘ 明日、君は掃除当番に当たるよ。Zítra vychází úklid na tebe. ⌘ 弾丸が的に当たった。Střela trefila cíl. ⌘ それに当たるチェコ語はない。To nemá ekvivalent v češtině. ⌘ 孝子はあなたの何に当たりますか。V jakém příbuzenském vztahu jsi k Takako?

3 obrátit se pro potvrzení ♦ 分からないことを調べるため、連絡する。

♦ 人/組織 は/が 事 を/について 人/組織/書物 に/で 当たる

⌘ 分からない用語を辞書で当たる *vyhledat neznámý pojem ve slovníku* ⌘ ものの値段を店員に当たって確かめた。Ověřil jsem si cenu zboží u prodáváče. ⌘ 方々当たってみたが価格は同じだった。Zkusil jsem se poptat po různých obchodech, ale cena byla všude stejná.

4 mít úspěch ♦ 商売などが成功する。

♦ 活動 は/が 当たる

⌘ 当たった芝居 *úspěšná divadelní hra* ⌘ このミュージカルは、去年あまり当たらなかった。Tento muzikál se loni příliš neprosadil. ⌘ 今年はりんごが当たった。Letos byla dobrá úroda jablek.

5 srazit se; setkat se ♦ 敵などに立ち向かう。

♦ 人/組織 は/が 人/組織/事 に 当たる

⌘ 強い敵に当たる *narazit na silného nepřítele* ⌘ 準決勝戦で、カナダに当たった。V semifinále jsme narazili na Kanadu.

6 být nepříznivě ovlivněn ♦ 飲食物・暑気などによって、体に害を受ける

♦ 人 は/が 暑さ/物 に 当たる

⌘ 悪い水に当たって、下痢 *geri* をした。Dostal jsem ze špatné vody průjem.

7 obořit se, vyjet na ♦ 自分の不満などを解消させるために、つらく仕向ける。

♦ 人 は/が 人/生き物/物 に 当たる

⌘ 彼は上司にしかられると、いつも部下につらく当たる。Když to schytá od nadřízených, vždy se hojí (je hrubý) na podřízených. ⌘ 周りの物に当たる *třískat věcmi okolo sebe*

atatamaru 暖まる [温まる] 《自、五段》 ⇔ **atatameru** 暖める

ohřát se, zahřát se i přen. ◆ 物・身体の温度が高くなる。

◆ 人/物/生き物/場所 **は/が** 物/機械/所 で 温まる

『火で暖まる *hřát se u ohně* 『日光で暖まる *mamši zmije vyhřívající se na slunci* 『酒で温まる *zahřát se sake* 『コンサートホールがだんだん暖まってきた。 *Koncertní sál se postupně vyhřál.* 『心温まる話です。 *Je to povzbudivý příběh, který člověka zahřeje u srdce.*

atatameru 暖める [温める] 《他、下一段》 ⇔ **atatamaru** 暖まる

1 ohřát, zahřát, vytopit ◆ 物・身体の温度を高くする。

◆ 人/物/生き物 **は/が** 身体/物/所 を 物/機械 で 暖める

『ご飯を温めて食べる *ohřát si k jídlu rýži* 『ストーブで足を温めた。 *Ohřáli jsme si nohy u kamen.* 『ほうれんそうは、温めなおさないほうがいい。 *Špenát by se neměl znovu ohřívát.*

2 promýšlet; prohlubovat např. cit ◆ 考えなどを長い間発表しないで、さらに深める。

◆ 人 **は/が** 構想などを 温める

『新作の構想を温める *dobře promyslet koncepci nového díla* 『旧交を温める *oživit staré přátelství*

ateru¹ 当てる [充てる] 《他、下一段》 ⇔ **ataru** 当たる

1 přiložit ◆ 物を物に触れさせる。

◆ 人 **は/が** 身体部分/物 に 物 を 当てる

『目に手を当てる *přiložit si ruce na oči*

2 udeřit, uhodit ◆ 何かに物をぶつける。打ち付ける。

◆ 人 **は/が** 生き物/物 に 物 を 当てる

『この傷は、石を当ててしまった痕 ato だ。 *Tahle jizva mi zůstala po zásahu kamenem.* 『木に車を当てた。 *Vrazil jsem autem do stromu.* 『馬にむちを当てる *švihnout koně bičem*

3 namířit, zaměřit se ◆ 的に命中させる。

◆ 人 **は/が** 物/事 に 物/事 を 当てる

『風の影響で、的に当てそこなった。 *Minul jsem cíl kvůli vlivu větru.* 『アフリカへの援助に焦点を当てた議論 *diskuse zaměřená na pomoc Africe*

4 vystavit ◆ 光、雨などにさらす。その作用が及ぶようにする。

a) ◆ 人 **は/が** 人/物 に 光/雨などを 当てる

『熱に当てないでください。 *Nevystavujte horku.* (instrukce) 『患部に赤外線を当てる *ozářit nemocné místo* 『ライトを俳優の顔に当ててください。 *Osviňte tváře herců.*

b) ◆ 人 は/が 人/物を 光/雨などに 当てる

¶ 洗濯物を日に当てる *dát prádlo na slunce*

5 *vyvolat žáka* ◆ 授業などで学生を指名する。

◆ 人 は/が 授業 で 人 を 当てる

¶ 今日、数学の授業で当てられた。Dnes jsem byl vyvolán při matematice.

6 *postavit proti* ◆ 敵などに立ち向かわせる。

◆ 人/組織 は/が 人/集団 を 人/集団 に 当てる

¶ フェデラーに誰を当てようか。Koho postavíme proti Federerovi?

7 *přiradit; vyhradit; pověřit* ◆ ふりあてる。ある物・人をある目的に使う。

◆ 人/組織 は/が 物/事を 物/事に 充てる

¶ この時間を会議に充てましょう。Tento čas vyčleníme pro porady. ¶ この基金は、慈善 *džizen* 事業に充ててある。Tyto peníze jsou věnovány na charitativní projekty. ¶ 「ヨセフ」という名前には、「誉世夫」という字を当てることもある。Jménu „Josef“ lze přiřadit znaky 誉世夫。

8 *uhodnout, trefit se; vyhrát v loterii* ◆ 正しく推測する。くじで品物がもらえる。

a) ◆ 人 は/が 事 を 当てる

¶ 正しく当てる *správně uhodnout* ¶ どちらの手にコインが入っているか、当ててごらん。Zkus uhodnout, ve které ruce mám minci. ¶ 謎を当てる *rozluštit hádanku* ¶ 的の真ん中に当てた。Trefil jsem se přímo do středu cíle.

b) ◆ 人 は/が 抽選 で 賞 を 当てる

¶ 父は宝くじで一億円を当てた。Otec vyhrál v loterii 100 000 000 jenů.

9 *uspět v podnikání apod.* ◆ 商売などで成功する。

◆ 人 は/が 活動 で 当てる

¶ 去年株でかなり当てた。Loni se mi celkem dařilo v akciích.

10 *být zasažen; zaskočen* ◆ 体に悪影響を受ける。男女の熱烈な関係を見せつけられる。

◆ 人 は/が 熱/人 に あてられる (pouze pasivum)

¶ 暑気に当てられた。Byl jsem vyřízen horkem. ¶ 新婚夫婦に当てられた。Nevěděl jsem kam s očima před těmi vášnivými novomanželi.

ateru² 宛てる 《他、下一段》

adresovat ◆ 郵便物を差し向ける。

◆ 人 に 手紙などを 宛てる

¶ 伊藤さんに宛てた手紙 *dopis adresovaný paní Itó / panu Itóovi*

au¹ 会う [遭う] 《自、五段》

1 *setkat se plánovaně/neplánovaně* ◆ 偶然に、また予定して、顔を合わせる。

◆ 人/生き物 は/が 所 で 人/生き物 と/に 会う

⌘ 昨日、電車で偶然太郎に会った。Včera jsem se s Taróem náhodou potkal v tramvaji. ⌘ 最近、彼女とあまり会わない。V poslední době se s ní moc nevidám. ⌘ 彼女には、1ヶ月以上会っていない。Už přes měsíc jsem ji neviděl. ⌘ 夫は昔の恋人とこっそり会っている疑いがある。Podezírám manžela, že se tajně schází s bývalou milenkou.

2 mít nepříjemnou zkušenost/nehodu ♦ 好ましくない経験をやる。

♦ 人／組織 **は/が** 事／自然現象 **に** 遭う

⌘ こわい目に遭う *setkat se s něčím děsivým* ⌘ つらい目に遭う *mít/udělat hořkou zkušenost* ⌘ 通勤中、事故にあった。Při cestě do práce jsem měl nehodu (není jasné, kdo ji zavinił). ⌘ 最近、強盗に遭う郵便局が増えているそうです。V poslední době prý přibývá případů přepadení pošt. ⌘ 帰りに夕立にあった。Na zpáteční cestě nás chytila přeháňka. ⌘ 母は、その不注意で子供を事故に遭わせた。Matka vlastní nepozorností zaviniła nehodu dítěte. ⌘ 友達は山で狼に遭った。Přítel narazil v horách na vlka.

au² 合う 《自、五段》 ⇔ **awaseru 合わせる**

1 obecně spojit se v jedno ♦ 二つ以上の物が寄り付いて、一つになる。

♦ 物／部分 **は/が** 所 **で** 合う

⌘ 二人の視線が合った。Jejich pohledy se setkaly.

2 navzájem si odpovídat, spolu si padnout ♦ 一般に、釣り合いが取れる状態

♦ 人／物／事 **は/が** 物／事／人 **に** 合う

⌘ ぴったり合う *přesně padnout (oblek)* ⌘ このネクタイは君にあまり合わないよ。Tahle kravata ti zrovna nesluší. ⌘ 体によく合う服 *oblek dobře padnoucí na postavu* ⌘ この背広の肩のサイズが私に合わない。Tohle sako mi nesedí v ramenou.

3 shodovat se, být v souladu ♦ 大きさ、性格などが一致する。

a) ♦ 物 **は/が** 数量／程度 **が** 人／物 **に/と** 合う

⌘ 収支が合わない *příjmy a výdaje nejsou vyrovnané* ⌘ 実態に合わなくなった法律 *zákon, který přestal odpovídat skutečnosti*

b) ♦ 人 **と** 人 (と) **は** 事／感情 **が** 合う

⌘ 私と彼女とはよく好み合う。Máme mnohé stejné záliby. ⌘ 彼とは、話が合わない。Nemám s ním o čem mluvit. ⌘ 気が合う *rozumět si povahově* ⌘ この2人の話しは、合っている。Tihle dva vypovídají stejně.

4 být správný ♦ 基準・正しいものに一致する。

♦ 人／物／事 **は/が** 基準／事 **に/と** 合う

⌘ この時計は合っていない。Tyhle hodiny nejdou správně. ⌘ この計算は合っていない。Tehle výpočet nesedí. ⌘ 写真のピントがあっていない。Ta fotka

není zaostřená. ㊦ そんな理屈は道理にあっていない。Taková logika neslučuje s morálkou.

㊦ ㊦ チェコのパンは日本人の口にあまりあわない。Český chleba Japoncům příliš nechutná.

awaremu 哀れむ 《他、五段》

litovat, cítit soucit ◆ かわいそうに思う。気の毒に思う。

◆ 人 は/が 人/事 を 哀れむ

㊦ 自分を哀れむのをやめなさい。Přestaň se už litovat. ㊦ 政治の腐敗を哀れむ naříkat nad zkažeností politiky ㊦ 彼は哀れむに値しない男だ。Ten nestojí za žádný soucit. ㊦ 哀れむような顔をする dělat ztrápený obličej (vyvolávající soucit)

awaseru 合わせる 《他、下一段》 ⇔ au² 合う

1 sjednotit, spojit v jedno; sečíst ◆ 二つ以上の物を一つにする。

a) ◆ 人 は/が 物/部分/力 を 合わせる

㊦ ㊦ 手を合わせる sepnout ruce ㊦ 二つの学校を合わせて一つにする sloučit dvě školy do jedné ㊦ 力を合わせて働く společně pracovat

b) ◆ 人 は/が 物/身体部分 と/に 物/身体部分 (と) を 合わせる

㊦ 二人は手と手を合わせて歩いていた。Šli spolu a drželi se za ruce. ㊦ ガス代に電気代をあわせて払う uhradit poplatek za elektřinu spolu s plynem

c) ◆ 人 は/が 数値/量 と 数値/量 を 合わせる

㊦ 1 と 2 を合わせると 3 になる。Když sečteme 1 a 2, dostaneme 3. ㊦ 皆の年を合わせると 80 歳になる。Když sečteme věk nás všech, dá to 80 let.

2 sladit ◆ 一般に釣り合いを取らせた状態

◆ 人 は/が 物/事/活動 を 物/事/活動 に/と 合わせる

㊦ ネクタイをスーツに合わせる vzít si kravatu podle obleku ㊦ 生徒たちの理解力に合わせて数学の問題を説明する vysvětlovat matematické příklady podle schopností žáků je chápat

3 přizpůsobit podle měřítka, standardu ◆ 物事を一致させる

◆ 人 は/が 物/事/活動 を 物/事/活動 に/と 合わせる

㊦ 船を見本にあわせて作る postavit loď podle vzoru/modelu ㊦ ピアノに合わせて歌う zpívat s klavírním doprovodem ㊦ 歩調 hočó を合わせる přizpůsobit se tempu, srovnat krok i přen.

4 přizpůsobit standardu, vzoru ◆ 基準・正しいものに一致させる

◆ 人 は/が 物/事 を 物/事 と 合わせる

㊦ 時計をラジオの時報に合わせて nařídit si hodinky podle časového znamení v rádiu ㊦ 小説の訳文を原文と合わせる porovnat překlad povídky s originálem ㊦ ピントを合わせる zaostřit objektiv

㊦ ㊦ 彼と彼女は口裏を合わせた。Domluvili se, že budou vypovídat stejně.

awateru 慌てる 《自、下一段》

ztratit hlavu, zmatkovat; spěchat ♦ 落ち着きを失ってしまう。

- a) ♦ 人／組織／生き物 **は/が** 人／生き物／事 **に/で** 慌てる
‖ 慌てるな。Uklidni se! / V klidu! ‖ 急に慌てました。Najednou začal zmatkovat. ‖ 母は不意の客に慌てている。Matka je celá nervózní z nečekané návštěvy. ‖ 外務省は交渉決裂の情報に慌てた。Ministerstvo zahraničí bylo vyděšeno zprávou o krachu jednání.
- b) ♦ 人／組織／生き物 **は/が** **文**て 慌てる
‖ 慌てて、電車を乗り間違えた。Zazmatkoval jsem a nastoupil do špatného vlaku. ‖ 校長に名前を呼ばれて慌てた。Když ředitel školy vyvolal moje jméno, znervózněl jsem.

azukaru¹ 預かる 《自、五段》 ⇔ azukeru 預ける

1 uložit u sebe, převzít do úschovy ♦ 頼まれて、物を一時的に保管する。

- a) ♦ 人／組織 **は/が** 人／組織 **から** 人／物 **を** 預かる
‖ あのお金を預かります。Nechám Vám ty peníze u sebe. ‖ おじいさんから何か預かってきたものがあります。Něco jsem Vám přinesl od dědečka. ‖ 修理するには 4 日間預かる必要があります。Budu si to tu muset nechat 4 dny, než to opravím.
- b) ♦ 組織 **で** 人／組織 **から** 人／物 **を** 預かる
‖ 近くのペットホテルでは子猫を預かってくれました。V blízkém hotelu pro domácí mazlíčky mi vzali do péče kotě.

2 mít na starosti, spravovat ♦ 仕事や事柄を任される。

- ♦ 人／組織 **は/が** 人／組織 **から** 活動／事 **を** 預かる
‖ この用事を預かっている人 člověk, který má tu záležitost na starosti ‖ 妹の子供を今預かっています。Mám teď doma děti své sestry. ‖ 家計を預かる starat se o domácí finance ‖ 私は社長の留守を預かっています。Zastupuji ředitele společnosti během jeho nepřítomnosti. ‖ うちの事務所は、IBM からデータ処理を預かっています。V naší kanceláři zpracováváme data pro IBM (IBM nám to svěřila).

azukaru² 与る 《自、五段》

pouze form. účastnit se, angažovat se ♦ 物事を受ける。

- ♦ 人／組織 **は/が** 出来事／事 **に** 与る
敬 ‖ 法学部の教授たちは、よく政治のことで相談に与る。Profesoři právnické fakulty jsou často konzultováni v politických záležitostech. ‖ 披露宴 hiróen への招待に与る přijmout pozvání na svatební hostinu **敬** ‖ ただいま、ご紹介に与りました上野と申します。Děkuji za představení, jmenuji se Ueno (zdvořilostní fráze).

azukeru 預ける 《他、下一段》 ⇔ **azukaru**¹ 預かる

1 *uložit, svěřit* ◆ 物の保管を人に頼む。

a) ◆ 人／組織 **は/が** 人／組織 **に** 人／生き物／物 **を** 預ける

¶ 現金を銀行に預けた。Uložil jsem si hotovost do banky. ¶ 荷物は駅に預けてある。Zavazadlo mám uloženo na nádraží. ¶ 彼女に子供は預けられるだろうか。Můžu jí svěřit dítě?

b) ◆ 人／組織 **は/が** 人／組織 **に** 活動／事 **を** 預ける

¶ 父は兄に留守を預けた。Otec pověřil staršího bratra, aby ho zastupoval v nepřítomnosti (ve firmě, doma).

2 *opřít se celou vahou* ◆ 相手にもたれかかる。

◆ 人 **は/が** 壁などに体などを預ける

¶ 子供たちは私に体を預けて、倒そうとした。Děti se o mě opřely vši silou a chtěly mě povalit.

bokeru 惚ける 《自、下一段》

hloupnout, senilnět ◆ 頭の働きがにぶってくる。

◆ 人 **は/が** 頭などが惚ける

¶ 歳を取ってぼけてきたせいかな、頭の働きが悪いようだ。Hlava mi svěkem nějak přestává sloužit. ¶ ぼけたじじい senilní dědek

bucukaru ぶつかる 《自、五段》 ⇔ **bucukeru** ぶつける

1 *srazit se, narazit* ◆ 勢いよく突き当たる

◆ 人／物 **は/が** 人／場所／物 **に** ぶつかる

¶ トラックとバスが正面からぶつかった。Nákladňák se čelně srazil s autobusem. ¶ 急いでいて、前を歩く人にぶつかった。Ve spěchu jsem narazil do člověka, který šel přede mnou. ¶ 狭いですからテーブルにぶつからないようにしてください。Je to tu úzké, neuhod'te se o stůl.

2 *narazit přen.* ◆ 困難なことに会う。

◆ 人 **は/が** 困難／問題 **に** ぶつかる

¶ 難問にぶつかる *narazit na obtížný problém* ¶ 思いがけず不幸にぶつかった。Potkalo mě nenadále neštěstí. ¶ 登山隊は激しい嵐にぶつかった。Horo-lezecká výprava se dostala do prudké bouře.

3 *názorově se střetnout* ◆ 意見が違うために、口論する。対立する。

◆ 人 **は/が** 人 **と** ぶつかる

¶ 母と意見がぶつかった。Názorově jsem se střetl s matkou. ¶ カトカはボーイフレンドのことでいつも両親とぶつかっている。Katka se vždycky pohádá s rodiči kvůli svému příteli. ¶ 会議で野党とぶつかるだろう。Na zasedání se určitě utkáme s opozicí.

4 *čelit výzvě* ◆ 正面からまともに挑戦する。

◆ 人 は/が 人/事 に ぶつかる

『自分から困難にぶつかって行ってください。Sám se s tím poper. 『新しい事業にぶつかってみるつもりです。Chci se pustit do nového podniku. 『明日の試合はチェコとカナダがぶつかる。V zítřejším utkání se střetnou Češi s Kanadou.

5 překrývat se ◆ 重なる。

◆ 日/行事など は/が 日など に/と ぶつかる

『祭日 saidžicu が日曜日とぶつかる。Svátek se kryje s nedělí. 『二つの授業が同じ時間にぶつかっている。Dva předměty vycházejí na stejnou hodinu.

bucukeru ぶつける 《他、下一段》 ⇔ **bucukaru** ぶつかる

1 narazit ◆ 勢いよく打ちつける。

◆ 人 は/が 物を所 に ぶつける

『彼は酔っ払って自転車を木にぶつけてしまった。Opil se a narazil na kole do stromu. 『天井が低いので頭をぶつけないように気をつけてください。Strop je tu nízko, pozor, ať se neuhodíte do hlavy. 『昨日買った車を自転車にぶつけられた。Někdo mi narazil kolem do auta, které jsem si včera koupil.

2 vyjet, obořit se; vybít si emoci ◆ 言葉や態度で強く相手に当たる。

◆ 人 は/が 気持ちを人 に ぶつける

『カトカは母に不満をぶつけた。Katka si zchladila záhu na matce. 『彼は怒りをスポーツにぶつけた。Vybíjel svůj hněv ve sportu. 『気持ちをだれにもぶつけれない。Své pocity si nemohu na nikom vybíjet.

cubureru 潰れる 《自、下一段》 ⇔ **cubusu** 潰す

1 široce ztratit tvar ◆ 力などによって形がくずれる。

◆ 物 は/が (現象 で) 潰れる

『雪の重みで屋根が潰れた。Střecha se zřítila pod vahou sněhu. 『この箱はつぶれにくい。Tahle krabice je bytelná (jen tak se nezdeformuje). 『足のみめが潰れた。Praskl mi puchýř na noze. 『道にハリネズミが潰れていた。Na cestě byl přejetý ježek.

2 zkrachovat; sejít z ◆ 役に立たなくなる。だめになる。

◆ 組織/計画など は/が (現象 で) 潰れる

『会社が潰れそうです。Firma zřejmě zkrachuje. 『歌いすぎて声が潰れた。Přehnal jsem to se zpěvem a ochraptěl jsem. 『旅行の計画が事故のために潰れた。Plány na cestu vzaly kvůli nehodě za své. 『婚約が潰れた。Ze zasnub sešlo.

cubusu 潰す 《他、五段》 ⇔ **cubureru** 潰れる

1 zničit tvar ◆ 力をつかって物の形をくずす。

◆ 人 は/が 物を潰す

¶ じゃがいもを潰す *rozmačkat brambory* ¶ ぶどうを潰してワインを作る *rozdrtit hrozny a vyrobit víno* ¶ 蛇が車にひかれて潰された。Auto zachytilo hada a přešlo ho. ¶ 強くてつぶしにくい箱 *pevná krabice, která se snadno nezmačká* ¶ 畑を潰して家を建てる *zrušit pole a postavit tam dům*

2 zničit ◆ 物や人を役にたたなくする。だめにする。

◆ 人／組織 **は/が** 人／事 **を** 事／活動 **で** つぶす

¶ 才能をつぶす *zničit talent* ¶ その歌手は歌いすぎて、声をつぶした。Zpěvák zpíval nad svoje síly a připravil se dočasně o hlas. ¶ 計画をつぶす *zmařit plány* ¶ 彼は面目をつぶされた。Ztratil tvář. / Byl zdiskreditován. ¶ 会社を賭博 *tobaku* でつぶす *přivést firmu na buben kvůli hazardu*

3 vyplnit čas ◆ あいている時間や空間をうめる。

◆ 人 **は/が** 時間 **を** 事／活動 **で** つぶす

¶ 読書で時間をつぶす *trávit čas četbou* ¶ 彼女はバスが来るまで喫茶店で時間をつぶした。Čas do příjezdu autobusu strávila v kavárně.

cucumu 包む 《他、五段》

1 zabalit ◆ 紙や布で物を覆って中に入れる。

◆ 人 **は/が** 物 **を** 紙／布 **に/で** 包む

¶ 彼女は風呂敷にお土産を包んだ。Zabalila dárek z cesty do furošiki. ¶ 体を毛布に包む *zabalit se do deky* ¶ 柔らかい紙で包んでください。Zabalte to jemným papírem. ¶ シュトルドールは生地にしごくと干しぶどうを包んで焼いて作る。Štrůdl se dělá tak, že se do těsta zabalí jablka a sušené hrozny a dá se péct.

2 halit ◆ まわりをとり囲む。

◆ 霧／雰囲気など **は/が** 人／物 **を** 包む

¶ 霧に包まれた城 *hrad, zahalený do mlhy* ¶ 砦 *toride* は敵の兵隊に包まれてしまった。Pevnost byla obklíčena nepřátelským vojskem. ¶ 炎に包まれる *být zahalen plameny* ¶ 会場は熱気に包まれていた。V sále to vřelo. ¶ 彼の過去は謎に包まれたままだ。Jeho minulost je nadále zahalena záhadami.

cucušimu 慎む 《他、五段》

1 být ohleduplný, držet se zpátky ◆ ひかえめにする。感情をださないようにする。

◆ 人 **は/が** 言葉／態度 **を** 慎む

¶ 人前では言葉を慎むよう母に言われた。Maminka mi řekla, abych si před lidmi dávala pozor na ústa. ¶ 病院内で騒ぐのは慎んでください。V nemocnici se nechovejte hlučně. ¶ 彼への態度をもうすこし慎んだほうがいい。Měl by ses vůči němu držet trochu zpátky. ¶ 軽率 *keisocu* な行動を慎む *vyvarovat se lehkovážného chování*

2 *zdržet se požívání* ♦ 有害なことをしない。

♦ 人 **は/が** 事/行為 **を** 慎む

¶ たばこを慎むよう医者に注意された。Lékař mě upozornil, abych omezil kouření. ¶ 飲み過ぎは慎んだ方がいいだろう。Měl by ses vystříhat nadměrného pití.

cugeru 告げる 《他、一段》

1 *oznámit, sdělit* ♦ 言う。伝える。

a) ♦ 人/組織 **は/が** 事 **を** 人/組織 **に** 告げる

¶ 犯人は警察に真実を告げた。Zločinec řekl policii pravdu. ¶ 洋子は宏に別れを告げた。Jóko Hirošimu oznámila, že se s ním rozchází. ¶ 父の死を妹に告げなければならなかった。Musel jsem otcovu smrt oznámit mladší sestře.

b) ♦ 人/組織 **は/が** **動詞** ように 告げる

¶ 皆は明日6時に来るように告げられた。Všem nám oznámili, abychom zítra přišli v 6 hodin.

c) ♦ 事 **は/が** **動詞** と 告げる

¶ 死因はがんだつたと告げられた。Oznámili mi, že příčinou smrti byla rakovina.

2 *oznamovat neverbálně* ♦ 知らせる。気づかせる。

♦ 物/動物/現象 **は/が** 事 **を** 人 **に** 告げる

¶ 時計は時を告げる。Hodiny ukazují čas. ¶ 鳥の声が春を告げる。Ptačí zpěv ohlašuje jaro.

cugu¹ 次ぐ 《自、五段》

1 *následovat* ♦ そのすぐあとに続く。

♦ 人/事 **は/が** 人/事 **に** 次ぐ

¶ 地震に次ぐ津波 *cunami*, která následuje po zemětřesení ¶ 徹夜 *tecuja* に次ぐ徹夜で疲れた。Jsem unaven po několika probdělých nocích. ¶ ホンザに次いで洋子が部屋に入ってきた。Po Honzovi vešla do pokoje Jóko.

2 *být druhý po* ♦ 二番目である。

♦ 人/事 **は/が** 人/事 **に** 次ぐ

¶ 野球に次いで人気のあるスポーツはサッカーです。Druhý nejpopulárnější sport po baseballu je fotbal. ¶ 横浜は東京に次いで二番目に大きい都市です。Jokohama je po Tokiu druhé největší město. ¶ 彼は社長に次ぐ実力者だ。Je po prezidentovi společnosti nejmocnější. ¶ 中国語は英語に次いで二番に多く使われている言語です。Čínština je po angličtině druhý nejužívanější jazyk.

cugu² 注ぐ 《他、五段》

nalít ♦ 液体などを入れものの中に入れる。

◆ 人 は/が 杯/容器などに 液体 を 注ぐ

¶ 酒を注ぐ *nalít sake do kalíšku* ¶ この水指しに水を半分注いでください。
Napln̄ mi z poloviny tenhle džbánku vodou. ¶ この杯にいっぱい注いでくれ。
Nalej mi tu číšku plnou!

cugu³ 継ぐ 《他、五段》

1 *převzít úlohu* ◆ 後をうけて続ける。

◆ 人 は/が 事 を 継ぐ

¶ 彼は家業を継ぐ決心をした。Rozhodl se pokračovat v rodinném podniku. ¶ 伝統技術を継ぐ職人 řemeslníci, kteří používají tradiční technologie ¶ 父の後を継いだ。Šel jsem v otcových stopách (žil jsem podobně). ¶ ブルボンの王位を継ぐ nastoupit na bourbonský trůn ¶ 王はその甥 *oi* に王位を継がせた。Král odstoupil ve prospěch svého synovce. ¶ 首相として後を継いだ。Jako premiér pokračoval v politice svého předchůdce. ¶ 祖母の財産を継いだ。Zdědil majetek po babičce.

2 *přidat* ◆ 何かを加える。

◆ 人 は/が 物 に 物 を 継ぐ

¶ 焚き火 *takibi* に木をついでやる přiložit do ohně dřevo ¶ 馬を継ぐ přepřáhnout koně ¶ 言葉を継ぐ doplnit (předřecníka) ¶ 息を継ぐ nabrat dech

cugumu つぐむ [噤む] 《他、五段》

být zticha, odmlčet se ◆ 口を閉じる。

◆ 人 は/が 口 を つぐむ

¶ 口をつぐむ být zticha, zavřít pusu ¶ いたずらの理由を聞いても、息子は口をつぐんで語ろうとしなかった。Ikdyž jsem se syna zeptal/-la, proč udělal takovou hloupost, tak jen zarytě mlčel.

cugunau 償う 《他、五段》

odčinit; odpykat, zaplatit za co čím ◆ 過ちをうめあわせる。そのためにお金や行動でしめす。

◆ 人 は/が 過ち を 物/事 で 償う

¶ 罪を償う napravit/odčinit hřích; také odpykat si vinu ¶ 彼は過ちを償うためにどんなことでもすると言った。Řekl, že udělá cokoli, aby napravil svou chybu. ¶ お金では償うことができない。Penězi se to napravit nedá. ¶ あやまっただけでは償えない。Pouhou omluvou se to nenapraví. ¶ これは死をもって償う犯罪だ。Za takový zločin se platí životem.

cuijasu 費やす 《他、五段》

spotřebovat ◆ 時間、努力、お金を使う。無駄に使う。

◆ 人 は/が お金/物/時間 を 事 に 費やす

¶ 収入の半分を酒代に費やす *propít polovinu příjmu* ¶ 彼は時間を無駄に費やしている。*Tráví čas jalově.* ¶ 午前中を買い物に費やす *strávít dopoledne nákupy* ¶ 仕事に多くの時間を費やす *trávít v práci hodně času* ¶ 予算はほとんど道路の建設に費やされた。*Téměř celý rozpočet padl na výstavbu silnic.*

cujomaru 強まる 《自、五段》 ⇔ **cujomeru 強める**

zesílit ◆ だんだん強くなる。

◆ 事 は/が 事/活動 で 強まる

¶ 雨と風が強まる。*Děšť a vítr sílí.* ¶ 強まる大統領の権威 *rostoucí autorita prezidenta* ¶ 危機感が強まっている。*Sílí pocit krize.* ¶ 共に苦労したことで家族の絆 *kizuna* は強まった。*Společnou námahou se posílila rodinná pouta.*

cujomeru 強める 《他、下一段》 ⇔ **cujomaru 強まる**

posílit ◆ 力や程度を激しくする。強くする。

◆ 人/物/事 は/が 物/事 を 強める

¶ 彼は声を強めた。*Zesílil hlas.* ¶ 協力関係を強める *posilovat spolupráci* ¶ 突然の不幸は二人の関係を強めるきっかけとなった。*Náhlé neštěstí posílilo jejich vztahy.*

cukaeru 仕える 《自、下一段》

sloužit ◆ そばにいてその人のために働く。

◆ 人 は/が 人 に 仕える

¶ 召し使いが王様に仕える。*Sluha slouží králi.* ¶ 両親に仕える *sloužit rodičům* ¶ 神に仕える *sloužit Bohu* ¶ 家に仕える *sloužit rodině* ¶ 夫に仕える *starat se o manžela*

cukamaeru 捕まえる 《他、下一段》 ⇔ **cukamaru 捕まる**

1 zajmout, chytit ◆ 捕らえる。離さないように、しっかりと自分のものにする。

◆ 人/動物/組織 は/が 人/動物 を 捕まえる

¶ 猫が鼠を捕まえる。*Kočky chytají myši.* ¶ 警察は3年間追っていた犯人を捕まえた。*Policie dopadla zločince, kterého stíhala tři roky.* ¶ 泥棒 *dorobó* はビルの前で捕まえられた。*Zloděj byl chycen před budovou.* ¶ チャンスを捕まえる *chopit se příležitosti* ¶ 彼女はついに結婚相手をつかまえた。*Nakonec se dostala pod čepec (dokázala se vdát).* ¶ 首根っこをしっかりと捕まえられた。*Chytil mě pevně za týl.*

2 přivolat ◆ 呼び止める。引き止める。

◆ 人/組織 は/が 人/身体部分 を 捕まえる

¶ 通りでタクシーをつかまえた。Chytil jsem si na ulici taxíka. ¶ 知らない人を捕まえて道を聞く zastavit neznámého člověka a zeptat se na cestu

cukamaru 捕まる [掴まる] 《自、五段》 ⇔ **cukamaeru** 捕まえる

1 *pevně se chytit* ♦ しっかりとものを握る。

♦ 人 は/が 物 に つかまる

¶ 走行中、つり革につかまってください。Za jízdy se držte kožených poutek (upozornění v jap. metru). ¶ 私にしっかりとつかまってください。Pevně se mě držte.

2 *chytit, dopadnout* ♦ 逃げたものがとらえられる。

a) ♦ 人/動物 は/が 人/動物 に 捕まる

¶ 犯人はまだ捕まらない。Zločinec ještě není dopaden. ¶ 人気スターが記者団に捕まった。Pop hvězdu obklopili novináři. ¶ ネズミは猫に捕まった。Kočka chytila myš.

b) ♦ 人/動物 は/が 人/組織/動物 に 事 で 捕まる

¶ スピード違反で警察に捕まった。Policisté mě chytili kvůli překročení rychlosti. ¶ 現行犯で捕まった。Byl chycen při činu. ¶ 社長は先週、横領 órj で捕まった。Ředitel společnosti byl minulý týden zatčen za zpronevěru.

3 *zastihnout, zkontaktovat* ♦ 連絡が取れる。

♦ 人/タクシーなど は/が つかまる

¶ ここは、タクシーが簡単に捕まらないだろう。Tady taxíka asi jen tak nechytíme. ¶ ようやく、クレームの担当者が捕まった。Konečně jsem zastihl pracovníka pověřeného reklamacemi.

cukamu 掴む 《他、五段》

1 *uchopit* ♦ 物を手でしっかりと握って持つ。

♦ 人 は/が 物/身体部分 を 掴む

¶ 彼は彼女の腕を強く掴んだ。Pevně uchopil její paži. ¶ 彼は両手に札束を掴んで逃げた。Sebral oběma rukama svazek bankovek a utekl. ¶ ロープの端をしっかりと掴んでください。Uchopte pevně konec provazu. ¶ 彼は思わずテーブルの上の灰皿を掴んだ。Bezmyšlenkovitě vzal do ruky popelník na stole.

2 *získat* ♦ 手にいれる。

♦ 人 は/が 物/事 を 掴む

¶ クイズで賞金を掴んだ。Vyhrál jsem ve znalostní soutěži cenu. ¶ 警察は犯人についての新しい情報を掴んだ。Policie získala o pachateli nové informace.

3 *pochopit* ♦ 大事なことを捉える。理解する。

♦ 人 は/が 事 を つかむ

¶ 話の要点をつかむ pochopit to podstatné ¶ 論文の内容を正しくつかむ pochopit správně obsah eseje ¶ 真実をつかむことは難しい。Dobrat se pravdy

je obtížné. **慣** 国民の心をつかむことがよい政治家の条件だ。Dobry politik si musí umět získat srdce veřejnosti.

cukareru 疲れる 《自、下一段》

1 unavit se ◆ 元気がなくなる。

◆ 人 **は/が** 仕事/活動 **に/で** 疲れる

♀彼女は仕事でとても疲れた。Byla z práce velmi unavená. ♀生活に疲れた今日の若い世代 dnešní mladá generace znavená životem ♀マラソンは疲れる。Maraton člověka vyčerpá. ♀暗がりで読書をして目が疲れた。Četla jsem ve tmě a mám unavené oči. ♀こんな疲れる仕事はもうしたくない。Takovouhle únavnou práci už dělat nechci. ♀子供を疲れさせると、よく眠る。Když dítě utaháš, bude dobře spát. ♀ああ、疲れた。Uf, mám toho dost (nemohu dál).

2 opotřebovat se ◆ 着物、履物が使って、古くなる。

◆ 物 **は/が** 疲れる

♀疲れた靴 silně obnošené boty

cukaru 漬かる [浸かる] 《自、五段》 ⇔ **cukeru**⁵ 漬ける

1 ponořit se, smočit se ◆ 液体の中にひたる。水没する。もぐる。

◆ 人/物 **は/が** 海/液体等 **に** つかる

♀風呂につかる naložit se do ofura ♀ちょっとだけ海に浸かってくる。Jen se trochu smočím vykoupu v moři.

2 být dobře naložen o potravinách ◆ つけものの味がよくなる。

◆ 野菜 **は/が** 漬かる

♀このきゅうりはよく漬かっている。Ty okurky jsou dobře naloženy.

cukau 使う 《他、五段》

1 používat věc ◆ 物、道具などを役立たせて、用いる。

◆ 人/組織 **は/が** 活動 **に** 物 **を** 使う

♀ほうきを使って掃除をする používat při úklidu smeták ♀トイレを使ってもいいですか。Mohu použít toaletu? ♀車を使わせてください。Mohu si půjčit Vaše auto? ♀通勤にタクシーを使ったことがありますか。Jel jste někdy do práce taxíkem? ♀（誰かに）自転車を使われた。Někdo si vzal moje kolo. ♀このレストランでは料理に独特の材料と調味料を使うそうです。V této restauraci prý používají vlastní suroviny a koření.

2 nasadit/využít lidskou sílu ◆ ある目的のために人に仕事をさせる。

◆ 人/組織 **は/が** 活動 **に** 人 **を** 使う

♀先生はこのプロジェクトに助手を三人使っています。Pan profesor nasadil na tento projekt tři asistenty. ♀あの会社では100人の従業員を使っている。Ta firma má 100 zaměstnanců.

3 používat k dané funkci ♦ 人や物ある役割に利用する。

♦ 人 **は/が** 人/物/所 **を** 役割 **に/として** 使う

¶ 高校生をウェイターに使ってはいけません。Středoškoláky nelze zaměstnat jako číšníky. ¶ 会議にはこの部屋を使います。Pro schůzi použijeme tuto místnost. ¶ 彼女を秘書として使ってみよう。Zkusíme ji zaměstnat jako sekretářku. ¶ この車は、燃料に何を使う？ Na co tohle auto jezdí? ¶ ドライバーをハンマーとして使う použít šroubováku jako kladiva

4 využívat dovednosti, schopnosti ♦ 頭、技能、能力を働かせて、用いる。

♦ 人 **は/が** 活動/事 **に** 技術/頭/能力 **を** 使う

¶ 言葉を使って話す vyjadřovat slovy ¶ 魔女は魔法を使って空を飛ぶ。Čarodějnice lítá pomocí kouzel. ¶ 体を使う仕事 fyzická práce

5 vynaložit ♦ お金、時間などを費やす。

♦ 人 **は/が** 物/お金 **を** 使う

¶ 食費に5万も使う utratit za jídlo až 50 000 jenů ¶ 水は使いたいだけ使ってください。Použijte tolik vody, kolik budete chtít. ¶ 毎月どのぐらいガスを使いますか。Jakou máte měsíční spotřebu plynu? ¶ 料理の準備に時間をたっぷり使うと、おいしくできる。Když se přípravě jídla věnuje dost času, stojí to za to.

cukeru¹ 付ける 《他、下一段》 ⇔ **cuku¹** 付く

1 přilepit, připevnit mechanicky napevno ♦ 二つのものを合わせて、離れないようにする。

♦ 人 **は/が** 物/場所に 物/身体部分 **を** 付ける

¶ かばんに名札 nafuda を付けてあります。Na tašce mám přidělanou jmenovku. ¶ 割れた花瓶を接着剤で付ける slepit rozbitou vázu lepidlem ¶ 壁にたなをつける přidělat na stěnu polici ¶ 携帯にストラップをつける přidělat si k mobilu šňůrku ¶ 香水を付ける použít parfém ¶ 洋子は窓に顔を付けて部屋の外を見ようとした。Jóko vyhlížela ven s tváří přilepenou na okno.

2 přidat k něčemu, i nehmotně ♦ ある物事に、別の物事を付け加える。

♦ 人 **は/が** 物/事 **に** 物/事 **を** 付ける

¶ パンにバターを付ける namazat chleba máslem ¶ レコードに傷をつける poškrábat desku ¶ 肉に味をつける ochutit maso ¶ この商品を買ったら、おまけを付けますよ。Když si koupíte tohle zboží, dám vám slevu. ¶ 定食にコーヒーを付けると 1000 円になります。Když si dáte k menu kávu, bude to za 1000 jenů. ¶ 銀行は5%の利子を付けた。Banka mi dala 5% úrok. ¶ 契約に条件を付ける připojit ke smlouvě podmínky

3 vybavit, dát ♦ 新しく備える。設置する。

♦ 人 **は/が** 物/所 **に** 新しい物 **を** 付ける

¶ 窓にカーテンをつけた。Dala jsem na okno záclony. ¶ 道路に標識を付ける umístit k silnici dopravní značku ¶ 交差点に信号が付けられた。Na kři-

žovátku byl nainstalován semafor. ㊦ 部屋に電話を付ける vybavit pokoj telefonem

4 přidělit někomu někoho ◆ 付き添わせる。従わせる。

◆ 人／組織 **は/が** 人 に 人／組織 **を** 付ける

㊦ 警察は裁判官にボディガードを付けた。Policie přidělila soudci ochranku.

㊦ 病人に付き添いを付ける přidělit nemocnému pečovatele ㊦ 子供に大学生を家庭教師としてつける obstarat dítěti vysokoškoláka jako domácího učitele

5 dostat na svou stranu ◆ 従わせる。味方にする。

◆ 人 **は/が** 自分／人 に 世論／味方など **を** 付ける

㊦ 上司を味方につける dostat nadřízeného na svou stranu ㊦ 妹は、いつも父親を味方につける。Mladší sestra dostane vždy otce na svou stranu.

6 připsat, zapsat; vést ◆ 印などを書き込む。記す。跡をのこす。

◆ 人 **は/が** 物 に 印／記録 **を** 付ける

㊦ 赤いマーカーで印を付けてください。Označte to červeným popisovačem. ㊦ 机に名札 nafuda を付けてください。Označte si stůl jménem.

7 potají sledovat ◆ 人の後を追う。

◆ 人 **は/が** 人の後 **を** 付ける

㊦ 男につけられているような気がする。Mám dojem, že mě sleduje nějaký chlap. ㊦ 刑事は怪しい男（の後）をつけた。Detektiv sledoval podezřelého muže.

8 osvojit si ◆ 教養、習慣にする。

◆ 人 **は/が** 事 **を** 身 に 付ける

㊦ 教養を身に付ける nabyt vzdělání ㊦ 毎朝軽い運動の習慣を付けている。Zvykl jsem si každé ráno si lehce zacvičit. ㊦ 彼は英国で正しい英語の発音を身に付けた。V Británii si osvojil správnou anglickou výslovnost.

9 další významy

㊦ 見当を付ける odhadovat / domnívat se ㊦ 区別を付ける rozlišovat ㊦ 長い間の争いに決着を付ける učinit konec dlouhému sporu ㊦ 彼と家賃について話を付ける promluvit si s ním o nájemném ㊦ あの人には気を付けてください。Dejte si na toho člověka pozor. ㊦ 彼は警察から目を付けられている。Sleduje ho policie. ㊦ 自信をつける dodat si sebevědomí ㊦ 経歴に傷をつける udělat (si) škraloup na kariéře ㊦ 日記をつける vést si deník

cukeru² 着ける 《他、下一段》 ⇔ **cuku²** 着く

1 vzít si na sebe, nosit ◆ 着る。装う。

◆ 人／動物 **は/が** 着物／装身具 **を** 身 に 着ける

㊦ 衣服を身に着ける obléci se ㊦ 彼は制服を着けて出かけた。Oblékl si uniformu a odešel. ㊦ えりにバッジをつける připnout si na klopku jmenovku ㊦ 羊が首に鈴 suzu をつけている。Ovce nosí na krku zvonečky.

2 *přijet, přistavit* ♦ 行き着かせる。到着させる。

♦ 人 は/が 乗り物 を 所 に 着ける

¶ 船を港に着ける *zajet s lodí do přístavu* ¶ タクシー運転手は車を駅の出口につけておいた。Taxikář přistavil auto k východu od nádraží.

3 *usadit někoho* ♦ 身をおかせる。

♦ 人 は/が 人 を 所 に 着ける

¶ 席に着ける *usadit na místo* ¶ 子供たちを食卓に着けた。Usadil jsem děti k jídelnímu stolu.

4 *dotýkat se končetinami* ♦ 手、足、頭を場所に触れさせる。

♦ 人 は/が 所 に 身体一部 を 着ける

¶ 足を曲げずに手を床に着けてください。Dejte ruce na zem, aniž byste pokrčili nohy. ¶ 天井に手を着けてください。Dotkněte se rukou stropu.

cukeru³ 点ける 《他、下一段》 ⇔ **cuku³** 点く

1 *zapálit* ♦ 火や光りをとます。

a) ♦ 人 は/が 火 を 点ける

¶ ろうそくの火を点ける *zapálit svíčku*

b) ♦ 人 は/が 炉などに物 で 火 を 点ける

¶ 炉に火を点けてある。V krbu je zatopeno. ¶ 彼女はライターでタバコに火をつけた。Zapálila si zapalovačem cigaretu.

2 *rozsvítit* ♦ 電気製品のスイッチを入れる。

♦ 人 は/が スイッチなどを 点ける

¶ 彼は部屋の電気を点けた。Rozsvítit v pokoji. ¶ ラジオのスイッチが点けてある。Rádio je zapnuté. ¶ この部屋のエアコンは点けてあります。Klimatizace v tomto pokoji je zapnutá.

cukeru⁴ 就ける 《他、下一段》 ⇔ **cuku⁴** 就く

1 *jmenovat* ♦ 就任させる。仕事を与える。

♦ 人 は/が 人 を 仕事/地位 に 就ける

¶ 彼女を部長に就けた。Jmenovali ji ředitelkou oddělení. ¶ 子どもを伝統的な職業に就けさせたい。Rád bych děti dal na nějaké tradiční řemeslo. ¶ 王子を王の座に就ける *dosadit prince na královský trůn*

2 *nechat studovat u učitele* ♦ 教えを受けさせる。

♦ 人 は/が 人 を 教師などに 就ける

¶ 子どもをピアノの先生に就けた。Nechal jsem dítě učit se na piano u učitele hudby.

cukeru⁵ 漬ける 《他、下一段》 ⇔ **cukaru** 漬かる

naložit ♦ 野菜を漬けものにする。

◆ 人 **は/が** 野菜 を 酢などに 漬ける

¶ 大根を漬ける *naložit daikon* (bílá ředkev) ¶ きゅうりを酢 *su* に漬けた。 *Naložil jsem okurky do octa.*

cukeru⁶ 浸ける 《他、下一段》

namočit, ponořit ◆ ものを水の中に入れて濡らす。

◆ 人 **は/が** 物 を 水の中に 浸ける

¶ 皿を水につける *namočit talíře do vody* ¶ 洗濯物は一晩水に浸けておいてください。 *Nechte prádlo namočené přes noc ve vodě.*

cukiru 尽きる 《自、上一段》 ⇔ **cukusu** 尽くす

1 dojít ◆ すっかり無くなる。使いはたす。

◆ 物/力など **は/が** 尽きる

¶ 彼の体力は尽きた。 *Došly mu síly.* ¶ 食料品が尽きそうだ。 *Vypadá to, že nám docházejí potraviny.*

2 být u konce ◆ おしまいになる。

◆ 事 **は/が** 尽きる

¶ 幸運は尽きたようだ。 *Štěstí se k nám, zdá se, otočilo zády.* ¶ おきな友だちとの話が尽きない。 *Povídání s přítelem z dětství nebere konce.* ¶ 知恵が尽きる *nevědět si rady / být v koncích* ¶ 道は、川の前で尽きていた。 *Cesta končila před řekou.*

cuku¹ 付く 《自、五段》 ⇔ **cukeru**¹ 付ける

1 přilnout, ulpět, držet ◆ くっついて、離れなくなる。

a) ◆ 物 **は/が** 物/所 に (物 で) 付く

¶ 手にペンキが付いた。 *Na rukou mi ulpěla barva.* ¶ この服には汚れがつきやすい。 *Tyhle šaty se lehce zamažou.* ¶ この糊 *norí* はよく付く。 *Tohle lepidlo dobře lepí.* ¶ 彼女の帽子にはリボンが付いている。 *Má na klobouku pentli.* ¶ 機械に錆が付いていてとれない。 *Na stroji je rez, kterou nejde odstranit.* ¶ セーターに虫が付いた。 *Máš na svetru mušky.* ¶ ガラスの破片は、この接着剤で付く? *Dají se skleněné střepy slepit tímhle lepidlem?*

b) ◆ 物 **は/が** 物 と (物 で) 付く

¶ 革はこの糊でガラスとよく付く。 *Kůže na skle tímhle lepidlem dobře drží.*

2 být / stát se součástí, být přidán k i nehmotně ◆ 加わる。

a) ◆ 物 に 物 **は/が** 付く

¶ この商品にはおまけがついている。 *K tomuto zboží dostanete malý dárek.* ¶ コーヒーにミルクは付いていません。 *Káva není s mlékem.* ¶ このせっけんにはアーモンドの香りが付いています。 *To mýdlo voní po mandlích.* ¶ 銀行の貯金に5%の利子が付く。 *Na vkladu v bance je 5% úrok.* ¶ このコートにはボケ

ットがついている。Ten kabát má kapsy. ㊦ 契約にはたくさん条件がついていた。Ta smlouva měla spoustu podmínek.

b) ◆ 人 に 性格／能力等 は/が 付く

㊦ 妹には自信があまり付いていない。Moje mladší sestra si moc nevěří. ㊦ この患者には精力が付いてきた。Stav tohoto pacienta se zlepšil.

3 být vybaven ◆ 新しくできる。備わる。

◆ 所 に 物 は/が 付く

㊦ 部屋に電話が付いた。Do pokoje byl zaveden telefon. ㊦ 家には冷房は付いていない。Dům nemá klimatizaci. ㊦ 工場の機械に安全装置が付いた。Stroje v továrně byly vybaveny bezpečnostními zařízeními.

4 zůstat, zbýt stopa ◆ 跡が残る。記録が残る。

◆ 物 に 傷／事 は/が 付く

㊦ 家具に傷が付かないように運んでください。Noste ten nábytek tak, aby se nepoškrábal. ㊦ カーペットに足跡 ašiató が付いた。Na koberci zbyly šlápoty. ㊦ 名誉に傷が付く mít poskvrněnou čest

5 osvojit si ◆ 習慣になる。

◆ 事 は/が 身 に つく

㊦ 悪い癖がつく vypěstovat si zlozvyk ㊦ 教養がつく nabýt vzdělání ㊦ うちは、食後、コーヒーを飲む習慣がついている。Doma jsme zvyklí si po jídle dát kávu.

6 být umístěn za ◆ あるものの後ろに位置する。

◆ 人／乗り物 は/が 人／乗り物／位置 (の後ろに) 付く

㊦ 私は祖父の後ろについていた。Byl jsem / stál jsem za dědečkem. ㊦ 私たちの車両は食堂車の後に付いていた。Náš vagon byl zařazen za jídelní vůz. ㊦ スタートラインについてください。Na startovní čáru!

7 být s někým, být přidělen; jít za ◆ 人のそば、後を離れないようにする。

a) ◆ 人 は/が 人 に/を 付く

㊦ 子どもはしっかりと母親に付いていた。Děti se držely pevně u maminky. ㊦ 弟は兄の後ろを付いて歩いた。Mladší bratr šel za starším. ㊦ 兵隊は將軍に付いて行進した。Jednotky pochodovaly za generálem. ㊦ 病人一人一人に看護師 kangoši さんが付いています。O každého pacienta se stará jedna ošetřovatelka.

b) ◆ 人 は/が 人 に 役割 として 付く

㊦ 彼女は社長に秘書として付いた。Nastoupila jako sekretářka ředitele.

8 zasáhnout smysly ◆ ある感覚がはたらく。

◆ 物／事 は/が 目／耳 に 付く

㊦ 赤はよく目に付く色だ。Červená je nápadná barva. ㊦ にんにくの臭いが鼻に付く。Česnek má pronikavou vůni. ㊦ 昨日の音楽が耳に付いて離れない。Pořád mi v uších zní ta hudba ze včerejška.

9 přidat se na stranu ◆ 味方する。

◆ 人／集団 **は/が** 人／集団 **に** 付く

¶ 米軍に付く *dát se k americké armádě* ¶ 彼は仲間を裏切って敵に付いた。
Zradil druhy a dal se k nepříteli.

10 stát ◆ 費用がかかる。

◆ 人／物／事 **は/が** **副詞** 付く

¶ この旅行は安く付いた。 *Cesta nás vyšla levně.* ¶ 新しい機械は高く付く。
Nové stroje budou stát hodně. ¶ その絵には高い値段が付いた。 *Obraz stál hodně.*

11 být rozhodnut, vypořádán ◆ ある状態に落ち付く。

a) ◆ 事／話など **は/が** 付く

¶ 彼との話はもう付いている。 *S ním to je už vyřízené/dohodnuté.* ¶ 話が付いたら帰ろう。 *Až se to vyřídí, vrátíme se.* ¶ 用地の買収について決着が付かない。 *Koupě pozemku není rozhodnutá.*

b) ◆ (人 は) 事 **は/が** 付く

¶ 父は決心が付いた。 *Otec se rozhodl.* ¶ この先、見当がつかない。 *Nemám ponětí, co bude dál.* ¶ これで勝負 *šóbu* がついた。 *Tím bylo rozhodnuto o vítězství.*

12 zakořenit ◆ 植物が根をおろす。

◆ 根 **は/が** 付く

¶ 挿し木が付いた。 *Řízek rostliny se chytil.* ¶ 去年植えた松の根が付いた。 *Borovice, kterou jsme zasadili loni, se ujala.*

cuku² 着く 《自、五段》 ⇔ **cukeru²** 着ける

1 dorazit ◆ ある場所に達する。届く。

◆ 人／車など **は/が** 所 **に** 着く

¶ 電車が駅に着いた。 *Vlak přijel do nádraží.* ¶ 宏はあしたプラハに着くはずだ。 *Hiroši by měl zítra přijet do Prahy.* ¶ 目的地に着く *dorazit do cíle* ¶ 日本から荷物が着いていますよ。 *Z Japonska Vám došlo zavazadlo.* ¶ 手紙がまだ着かない。 *Dopis ještě nedošel.* ¶ 飛行機はいつ着きますか。 *Kdy přiletí letadlo?*

2 sednout si; zaujmout pozici ◆ ある場所に身を置く。

◆ 人 **は/が** 所 **に** 着く

¶ 席に着いてください。 *Posadte se, prosím.* ¶ テーブルに着く *sednout si ke stolu.* ¶ 位置に着いて、よい、ドーン! *Ke startu připravit, pozor, ted!*

3 dosáhnout ◆ 届く、さわるができる。

◆ 身体部分／物 **は/が** 所 **に** 着く

¶ プールの底に足が着く *dosáhnout nohama na dno bazénu* ¶ 天井に頭が着く *dotýkat se hlavou stropu*

cuku³ 点く 《自、五段》 ⇔ **cukeru³** 点ける

1 chytit, hořet ◆ 火が燃え始める。明かりがともる。

◆ 物 **は/が** に/の 火 **は/が** 点く

¶ 燐の火が点かない。Oheň v kamnech nechce chytit. ¶ ろうそくに火が点いた。Svíčka se rozhořela.

2 svítit ◆ スイッチは入る。

◆ 所 **は/が** に 電気製品など **は/が** 点く

¶ 電気が点いた。Rozsvítilo se. ¶ 彼の部屋に明かりが一晩中点いていた。V jeho pokoji se celou noc svítilo.

cuku⁴ 就く 《自、五段》 ⇔ **cukeru⁴** 就ける

1 získat práci ◆ 仕事や地位を得る。

◆ 人 **は/が** 仕事/地位 **に** 就く

¶ 来週から新しい仕事に就く。Od příštího týdne začínám v nové práci. ¶ 彼はついに大臣の座に就いた。Konečně se stal ministrem. ¶ この仕事に就いてからもう20年だ。Tuhle práci už dělám 20 let. ¶ 兵役 heiki に就く jít na vojnu

2 učít se u ◆ 教えるを受ける。師に学ぶ。

◆ 人 **は/が** 教師 **に** 就く

¶ 彼は厳しい先生についた。Dostal se k přísnému učiteli. ¶ 彼女は有名な音楽教師につきたいと思っている。Ráda by studovala hudbu u nějakého známého učitele.

3 usnout ◆ 寝る。眠る。身を置く。

◆ 人 **は/が** 組織/床 **に** 就く

¶ 眠りに就く usnout ¶ 彼は八時に床 toko に就いた。V osm ulehł na lůžko.

cuku⁵ 突く [衝く] 《他、五段》

1 strčit do, dloubnout ◆ 突然、強く押す。

◆ 人 **は/が** 人/動物/物 **を** (物/手などで) 突く

¶ 後ろから人を突く strčit do někoho zezadu ¶ 彼は彼女の肩を乱暴に突いた。Neurvale ji strčil do ramene. ¶ カトカはホンザの脇をひじで突いた。Katka dloubla Honzu loktem do boku.

2 napíchnout ◆ 先の尖ったものでさす。攻撃する。

◆ 人 **は/が** 人/動物/物 **を** (物/やりなどで) 突く

¶ 彼はもりで魚を突くのが仕事だ。Lovit ryby harpunou *mori* je jeho práce. ¶ 彼は猫の死骸 *šigai* を棒で突いてみた。Zkusil do kočičí zdechliny píchnout klackem. ¶ 敵を槍 *jari* で突く bodnout nepříteli kopím

3 opřít se ◆ 細長いものを支えにする。

◆ 人 **は/が** 杖 **を** (所 **に**) 突く

『老人が杖を突いて歩く。Stařec se při chůzi opírá o hůl. 『テーブルの上に肘 hidži を突かないでください。Neopírejte se lokty o stůl. 『頬杖 hózue を突く podpírat si rukama bradu

4 udeřit do smyslu ◆ 強く刺激する。

◆ 事／臭いなど **は/が** 心／鼻など **を** 突く

『嫌な臭いが鼻を突いた。Do nosu mě udeřil nepříjemný zápach. 『女の叫び声が耳を突いた。Ohlušil mě ženský výkřik. 『悲惨な光景が彼女の目を突いた。Ohromil ji úděsný pohled. 『深い悲しみが胸を突いた。Zasáhl mě hluboký pocit smutku.

5 zaútočit; vyhmátnout ◆ ある場所を攻める。強く打つ。ふれる。

◆ 人 **は/が** 弱点／不注意など **を** 突く

『敵の弱味 jowami を突く napadnout slabé místo nepřítele 『敵を背後から突く作戦 taktika, kdy se na nepřítele útočí z týlu 『相手の急所を突く zaútočit na slabinu protivníka 『彼は痛いところを突かれた。Dotkli se jeho bolavého místa přen. 『宗達は人の意表を突く作品を作った。Malíř Sótacu namaloval fascinující díla. 『核心を突く演説 projev, který jde k jádru věci

cukuru 作る [造る、創る] 《他、五段》

1 vyrobit, zhotovit ze surovin ◆ 物を材料にして、物や作品をうみだす。

a) ◆ 人／組織／動物 **は/が** (物 から) 物 **を** 作る／造る

『この工場は飛行機を造る。Tahle továrna vyrábí letadla. 『小麦から小麦粉を作る vyrábět z pšenice mouku 『蜂は花の蜜から蜂蜜 hačimicu を作る。Včely dělají z nektaru med.

b) ◆ 人 **は/が** 料理など **を** 材料／物 **で** 作る

『日本料理を作る vařit japonské jídlo 『ワインはぶどうで作られている。Vino se dělá z vinné révy. 『酵母 kóbo と小麦粉でパンをつくる péct chleba z kvásku a mouky 『板で小屋を作る postavit z prken boudu

2 pěstovat ◆ 植物を育てる。

◆ 人 **は/が** 所 **で** 花／野菜 **を** つくる

『ライ麦を作る pěstovat žito 『庭で野菜を作る pěstovat na zahrádce zeleninu 『このじゃがいもはチェコで作られた。Tyhle brambory byly vypěstovány v Česku.

3 vyhotovit, vytvořit ◆ それまでなかったものを新たに生み出す。こしらえる。

◆ 人 **は/が** 作品／書類など **を** 作る／造る／創る

『銅像を造る lít bronzové sochy 『歌を作る napsat píseň/báseň 『うまい話を作った。Vymyslel si bezva příběh. 『彼が創った詩は美しい。Jeho verše jsou krásné. 『報告書を作る sepsat zprávu 『遊びにルールを作る vytvořit pravidla pro hru 『地図を作る nakreslit mapu 『法律を作る vytvořit zákony

4 zformovat i přen., vypěstovat i přen. ◆ 形成する、組織する。関係を設ける。

◆ 人／組織／動物 **は/が** 団体／組織／関係など **を** 作る

‖ 会社にサッカーチームを作る založit při firmě fotbalové mužstvo ‖ 象は群れを作る。Sloni žijí ve stádech. ‖ 行列を作る vytvořit frontu ‖ オープンな社会を作る活動 aktivity, které vytvářejí otevřenou společnost ‖ 丈夫な体を作らなければならない。Musíš si vypěstovat pevné zdravé tělo. ‖ 子供を作る pořídit si dítě ‖ 家庭を作る založit rodinu

5 nalíčit se; nasadit masku ♦ 化粧をする。役を装う。

♦ 人 は/が 顔など を 作る

‖ 顔を作る nalíčit se ‖ かん高い声を作る nasadit vysoký pisklavý hlásek

6 způsobit stav ♦ ある状態を生み出す。

♦ 人/組織/状態 は/が 時間/雰囲気等 を 作る

‖ 夫はようやく暇を作った。Manžel si konečně udělal čas. ‖ 雰囲気を作る vytvořit náladu ‖ 居場所 ibašo を作る najít si místo na bydlení

cukusu 尽くす 《他、五段》 ⇔ **cukiru** 尽きる

vydat veškeré síly; vypotřebovat ♦ できるだけの力を全部だす。

a) ♦ 人 は/が 人/目的 の ため (に) 尽くす

‖ 病人のためにできるかぎり尽くそう。Udělejme pro nemocného, co bude v našich silách. ‖ ボーイスカウトたちは社会のために尽くしている。Skauti slouží společnosti. ‖ 子供に尽くす女性 žena, která se zasvětila dětem

b) ♦ 人 は/が 力など を 尽くす

‖ 全力を尽くす snažit se ze všech sil ‖ 彼は最善を尽くす決心をした。Rozhodl se dát do toho maximum. ‖ 国民としての義務を尽くす splnit si svou povinnost jako občan ‖ 彼女は言葉を尽くして母を説得しようとした。Snažila se ze všech sil přesvědčit svou matku. ‖ 手を尽くす využít všech prostředků

cumaru 詰まる 《自、五段》 ⇔ **cumeru** 詰める

1 být ucpan ♦ 物がつかえて通らなくなる。

a) ♦ 管など は/が 物 で 詰まる

‖ 排水管がゴミで詰まった。Odpadní potrubí se ucpalo odpady. ‖ 道が車で詰まっている。Silnice je ucpaná auty. ‖ 息が詰まる nemoci popadnout dech ‖ 風邪 kaze で鼻が詰まる。Nos mám ucpaný rýmou.

b) ♦ 物/所に 物 が 詰まる

‖ 配水管にゴミが詰まった。V odpadním potrubí uvízly nějaké odpady. ‖ のどにパンが詰まった。V krku mi zůstalo sousto chleba.

2 zadržnout se ♦ 先に進めない。困る。苦しむ。

♦ 人 は/が 事 に 詰まる

‖ 言葉に詰まる nemít co říct ‖ 彼は返事に詰まった。Neměl, co by odpověděl. **慣** ‖ 胸が詰まって、何も言えなかった。Sevěřela se mi hrud' a nezmohl jsem se na slovo.

3 zkrátit se ♦ 短くなる。二点間の距離が縮まる。

♦ 長さ **は/が** 詰まる

¶ 先頭ランナーとの差が詰まった。Vzdálenost od prvního běžce se zkrátila. ¶ 洗濯をしたらセーターの袖が詰まってしまった。Po vyprání se rukávy svetru srazilily. ¶ 冬至 tódži に向けて、日が詰る。S nadcházejícím zimním slunovratem se dny krátí.

4 být nacpán ♦ 隙間がないほどいっぱいになる。

a) ♦ 人/物 **は/が** 所 に 詰まる

¶ この箱にはおもちゃが詰まっている。V téhle krabici jsou nacpané hračky. ¶ このアルバムには子どもの頃の思い出が詰まっている。Tohle album je plné vzpomínek na mé dětství. ¶ リュックには食べ物がぎっしり詰まっている。Mám plný batoh jídla. ¶ 目の詰まったセーター hustě upletený svetr

b) ♦ 仕事/予定 **は/が** 詰まっている

¶ 今週はスケジュールが詰まっている。Tento týden mám program už plný.

cumeru 詰める 《他、下一段》 ⇔ **cumaru** 詰まる

1 zaplnit ♦ 空間などに物を入れていっぱいにする。

a) ♦ 人 **は/が** 所/容器 を (物 で) 詰める

¶ 行間をメモでつめる **zaplnit mezery mezi řádky vlastními poznámkami** ¶ 穴を新聞で詰める **ucpat díru novinami**

b) ♦ 人 **は/が** 容器/所 に 物 を 詰める

¶ ワインを瓶に詰める **nalít víno do láhve** ¶ タイヤに空気を詰める **nafouknout pneumatiky** ¶ 箱にお菓子を詰める **naplnit krabici sladkostmi** ¶ この袋にそんなにたくさんの本は詰められない。Do toho pytle se tolik knih nevejde.

c) ♦ 人 **は/が** 所 に/へ 詰める

¶ 学生がベンチに詰めて座った。Žáci seděli na lavici těsně jeden vedle druhého. ¶ 皆が乗れるように、奥へ詰めてください。Zmáčkněte se dozadu, ať mohou všichni nastoupit.

2 zkrátit ♦ 短くする。縮める。

♦ 人 **は/が** 長さ/距離 を 詰める

¶ テキストの行間を詰める **zmenšit mezery mezi řádky** ¶ 席を詰めてください。Sesedněte se prosím. ¶ ズボンの裾を詰めてもらった。Nechal jsem si zkrátit nohavice u kalhot. ¶ 彼は前のランナーとの間を詰めた。Zmenšil náskok běžce před sebou.

3 dotáhnout, definitivně rozhodnout ♦ 計画、考えなどを検討しなおして、最終的に決める。

♦ 人/組織 **は/が** 事 を 詰める

¶ 会議で計画を詰めた。Na schůzi jsme plán finalizovali (dotáhli do konce). ¶ 交渉を詰める **dotáhnout jednání do konce**

4 ušetřit na výdajích ♦ 費用を少なくにする。

◆ 人／組織 **は/が** 費用 **を** 詰める

⌘ 電気代を詰める snížit výdaje za elektriku ⌘ 生活を詰める uskrovnit se

cumoru 積もる 《自、五段》 ⇔ **cumu¹** 積む

napadnout, navrstvit se ◆ 同じものが次々に重なる。

a) ◆ 物 **は/が** 積もる

⌘ 雪が深く積もった。Napadl hluboký sníh. ⌘ 埃 *hokori* が積った古い机 *stará police* pokrytá prachem

b) ◆ 人 **は/が** 感情／事 **が** 積もる

⌘ うらみが積もる環境 prostředí plné nenávisti ⌘ 年月が積もる。Léta přibývají. ⌘ 彼は恋人への思いが積もっている。Má své milé plnou hlavu. ⌘ 今年は、借金が積もってしまった。Letos nám pořádně narostly dluhy.

cumu¹ 積む 《他、五段》 ⇔ **cumoru** 積もる

1 *naskládat do výše* ◆ 上に重ねて置く。重ねて並べる。

◆ 人 **は/が** 物 **を** 所 **に** 積む

⌘ 床の上に新聞紙を積む *naštosovat noviny na zem* ⌘ れんがを積んで造った家 *dům postavený z cihel* ⌘ 石を積んで置く *navršit kamení* ⌘ 積まれた書類の山 *kupa lejster*

2 *naložit* ◆ 船や車に荷物を乗せる。

◆ 人 **は/が** 物 **を** 乗り物 **に** 積む

⌘ 貨物を積んだトラック *naložený nákladák* ⌘ そんなに大きい荷物は車に積めない。Tak velkou věc do auta nedáš. ⌘ 石油を積んだタンカー *tanker s ropou* ⌘ 船には輸出品が積まれている。Na lodi je naloženo zboží na vývoz.

3 *sbírat, shromažďovat* ◆ 経験を重ねる。何回も経験する。

◆ 人 **は/が** 経験 **を** 積む

⌘ 経験を積む *sbírat zkušenosti* ⌘ 日本で修業を積んだシェフ *kuchař zaučený v Japonsku*

cumu² 摘む 《他、五段》

sbírat ◆ 指や鋏で植物などの先を切りとる。

◆ 人 **は/が** 花／果物 **を** 摘む

⌘ いちごを摘む *sbírat jahody* ⌘ 茶を摘んだ。Sbírali jsme čajové lístky.

cunagaru 繋がる 《自、五段》 ⇔ **cunagu** 繋ぐ

1 *spojit* ◆ 二つのものが一つになる。接続する。

◆ (物／事 と) 物／事 **は/が** 繋がる

『彼と電話がつながらなかった。Nedovolal jsem se mu.』その二つの文はどうも、繋がらない。Ty dvě věty na sebe nějak nenavazují. 『折れた骨が繋がった。Zlomená kost srostla.』この線は、パソコンにつながるはずだ。Tehle kabel se musí dát zapojit do počítače. 『貨車が何台か繋がっている。Několik vagonů je spojených za sebou.』国境でトラックが5キロつながっている。Na hranicích stojí kamiony v pětikilometrové koloně.

2 být propojen; vést ◆ 関係する。

◆ 人/物/事 は/が 人/物/事 に/と 繋がる

『ホンザとカトカは血がつながっている。Honza je s Katkou příbuzný.』これは事件の解決につながる証拠だ。To je důkaz vedoucí k řešení celého případu. 『努力は必ず成功に繋がる。Úsilí zcela jistě povede k úspěchu.』ちょっとした不注意でも事故につながることもある。I malá nepozornost může někdy vést k nehodě.

cunageru 繋げる viz cunagu 繋ぐ

cunagu 繋ぐ 《他、五段》 ⇔ cunagaru 繋がる

navázat; spojit, přivázat ◆ 切れている糸などを一続きにする。離れている物や場所を一続きにする。

a) ◆ 人 は/が (物 と) 物 を 繋ぐ

『カトカは切れた糸をつないだ。Katka navázala přetrženou nit.』彼はロープと紐 himo をつないだ。Svázal lano s provazem. 『母と手をつないで歩いた。Vedl jsem se s maminkou za ruku.』はしごをつなぐ spojit žebříky (konci k sobě)

b) ◆ 人/組織 は/が 所 を 道などで 繋ぐ

『町と村をつなぐ鉄道 železnice spojující město s vesnicí』島と島を橋でつなぐ spojit ostrovy mostem 『電話をつなぐ navázat telefonní spojení』102番の内線に繋いでください。Dejte mi linku 102, prosím. 『電気回路を繋ぐ propojit elektrické obvody』

c) ◆ 人 は/が 動物/物 を 物/所に 物 で 繋ぐ

『ホンザは犬を木にひもで繋いだ。Honza přivázal psa provazem ke stromu. udržet, upnout ◆ 望みなどを、絶えないように長く続けさせる。保たせる。

◆ 人 は/が 望み/事などを 事 に 繋ぐ

『船の到着に最後の望みをつないだ。K příjezdu lodi jsme upnuli poslední naději.』興味をつなぐ udržet něčí zájem

cunoru 募る 《他、五段》

1 pořádat nábor, sbírku ◆ 人を集めるために人に呼び掛ける。

◆ 人 は/が 人/お金 を 募る

『会員を募る nabírat nové členy』弓道クラブでは部員を募っている。V klubu kjúdó provádějí nábor nových členů. 『援助を募る poster-plakát vyzývající k peněžité pomoci』

2 *nabírat na intenzitě, sbírat se* ♦ ますます激しくなる。多くなる。

◆ 人 **は/が** 感情/事 **は/が** 募る

¶ 怒りが募る *narůstá hněv* ¶ 人々の間に戦争への不安が募ってきている。

Mezi lidmi sílí obavy z války. ¶ 彼は不満を募らせた。Živil v sobě pocit nespokojenosti. ¶ 風が吹き募る。Zvedá se vítr.

curanaru 連なる 《自、五段》 ⇔ **curaneru** 連ねる

1 *táhnout se* ♦ 列になって続いて並ぶ。

◆ 人/物 **は/が** 連なる

¶ 高速道路に車が連なっている。Auta jedou v koloně po dálnici. ¶ 店先に連なっている人々 *lidé řadící se před obchodem* ¶ 連なる商品 *vyrovnané zboží* ¶ 国境に連なる山脈 *pohoří táhnoucí se podél hranic*

2 *z-/účastnit se* ♦ 参加する。列席する。

◆ 人 **は/が** 出来事 **に** 連なる

¶ 母親が卒業式に連なる。Maminka se účastní promoce. ¶ 親戚の一人として儀式に連なる。Jako příbuzný se zúčastním obřadu.

curaneru 連ねる 《他、下一段》 ⇔ **curanaru** 連なる

1 *srovnat do řady, být v řadě* ♦ 一列に並べる。

◆ 人 **は/が** 物 **を** 連ねる

¶ 列を連ねて待つ *čekat ve frontě* ¶ 私たちは自転車を連ねて走っていた。Jeli jsme na kolech v řadě za sebou. ¶ 通りには土産屋が軒を連ねていた。V ulici byly krámky se suvenýry jeden vedle druhého.

2 *být mezi, figurovat na seznamu* ♦ たくさんの人の中に入る。

◆ 人 **は/が** リスト **に** 名前 **を** 連ねる

¶ 彼女も受賞者に名前を連ねている。I její jméno je mezi významnými.

curanuku 貫く 《他、五段》

1 *proniknout* ♦ 突き通す。表から裏へと突き通す。

◆ 物 **は/が** 物 **を** 貫く

¶ 矢が的を貫いた。Šíp prostřelil cíl. ¶ 都市を貫く高速道路 *dálnice protínající město* ¶ 弾丸は兵士の胸を貫いた。Kulka prošla hrudí vojáka. ¶ トンネルが山を貫く。Tunel prochází horou.

2 *neustoupit od, uchovat si* ♦ 終りまでやり通す。

◆ 人 **は/が** 事 **を** 貫く

¶ 会議で自分の意見を貫く *prosadit na schůzi své názory* ¶ 彼は毅然 *kizen* とした態度を貫き通した。Uchoval si svůj pevný postoj. ¶ 彼には意志を貫く力がある。Má sílu prosadit svoji vůli. ¶ 初志を貫く *uchovat si počáteční předsevzetí*